

luc

FEBRER 74 . n.º 634 . 25 pts

CONSUM SOCIETAT BENESTAR

CAIXA de PENSIONS per a la Vellesa i d'ESTALVIS

**60 Oficines a les illes Balears
al servei de l'Estalvi i del Crèdit**

**Delegació General de Balears:
c/. Colón, 20 - PALMA DE MALLORCA**

**Oficines Centrals:
Via Laietana, 56 a 62 - BARCELONA**

lluc

FEBRER 74

PORTADA

Els darrers mesos de l'any passat sotraguejaren la nostra SOCIETAT i l'espantaren amb el futur negre d'un dels seus hàbits més encarnats, el CONSUM, comproment d'una forma radical una de les seves conquestes, el BENESTAR. Els presagis funests per a 1974 han envuït el nostre panorama humà. LLUC vos vol ajudar a reflexionar sobre aquesta conjuntura.

Portada i maqueta de Ferran Sintès.

LLUC

Revista mensual, n.º 634

Direcció i Administració:
PP. Missioners dels SS. Cors
Cj. de la Pau, 3 (Ciutat de Mallorca)

Dirigiu tota la correspondència a
l'Apartat de Correus n.º 619.
Palma

Director: Gabriel Fuster i Mayans
Conseller-Delegat: Jaume Reynés i
Matas

Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

Subscripció: 200 ptes. anuals
Estranger: 250 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 25 ptes.

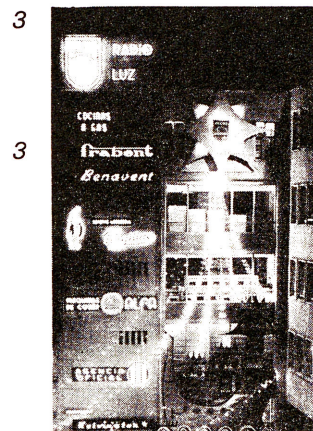
Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 89
Dipòsit legal: P. M. 276-1958

Sumari

Pàg.

2 EDITORIAL: Crisi energètica: entre la realitat i el tòpic.

3 CONSUM, SOCIETAT I BENESTAR.

A les primeres planes, trobareu quatre articles que tracten, des de distints punts de vista, aquest tema complex, d'una actualitat punyent a partir de la crisi d'energia.

3 Reflexions sobre el problema de l'energia a les illes.

Per Felicià Fuster i Jaume.

El president de Gas i Electricitat, S. A. de Palma de Mallorca, us informa sobre els problemes i les perspectives energètiques a les Balears.

8 Converses sobre consum, per Antoni Tarabini.

¿Què en pensa, de tot això, la gent del carrer: la de la classe mal anomenada mitja, i la que està al capdavant de la cascada econòmica?

10 El món de la cultura i la societat benestant, per Antoni Serra.

En els nostres dies, quin és el paper de l'intel·lectual, del qui mena la cultura dins una societat benestant i contradictòria? Pertot arreu, però també a Mallorca.

15 Reflexions per a un cristià, per Manuel Soler.

17 L'ESGLÉSIA NOSTRA

Església de Menorca 73. Una crònica diocesana per S. Taltavull i M. Anglada.

18 Vicaris episcopals de zona a Mallorca.

El bisbe Teodor, dia 12 de gener, demanà el parer de l'Església mallorquina —sacerdots, religiosos, laics— sobre un projecte d'organització diocesana. Vegeu aquí un sondeig d'opinió molt significatiu.

21 Els premis «Ciudad de Palma».

Llorenç Capellà analitza i critica el ressò i l'eficàcia d'uns Premis, creats per la capital de l'illa, dins el context de la nostra cultura, tan mancada de mitjans de tota casta.

23 ART.

«Crònica de Tres» vos presenta un comentari al premi «Ciudad de Palma» de pintura, al Cercle de Belles Arts; com també la seva visió de dos artistes joves que entren fermament al nostre panorama pictòric: **El paradís de Tomeu Cabot. Palou abans de Palou.**

25 Semblantment LLIBRES comenta les edicions d'art de la Sala Pelaires.

TEATRE. «El Retaule del flautista», a Menorca. Ignasi Mascaró vos conta les incidències i l'impacte d'aquesta obra teatral de Jordi Teixidor, de tanta popularitat a tots els Països Catalans.

28 COSES D'AVUI. Una que hi devia ser.

editorial

CRISI ENERGÈTICA: ENTRE LA REALITAT I EL TÒPIC

La crisi actual d'energia —desvetlada dràsticament pel ròssec de la quarta guerra àrab-israelí, però covada de molt abans— ha servit perquè les societats industrials prenguin consciència de la fragilitat del seu concepte del progrés i de la seva fatal interconnexió amb els pobles del Tercer Món. Aquests aspectes, indubtablement positius, encara que reportin unes incomoditats materials provisòries, han estat embolcallats per una retòrica desmesurada i apocalíptica que mereixeria ésser estudiada seriosament, puix que els tòpics vessats posen al nu, de manera gens acostumada, mentalitats i actituds.

Tot i que, a hores d'ara, no s'han confirmat els temors més greus i que l'embargament àrab del petroli ha fracassat, els tons «spenglerians» en què el tema ha estat tractat, exigeixen meditació i comentari. Perquè no és corrent que el fantasma de les restriccions d'energia o l'augment de preu d'aquesta obliguin a desempolsegat literatura sobre «la decadència d'Occident», «la fi de la civilització del consum», «la contradicció final del capitalisme internacional», «l'agonia d'Europa» o «l'ocàs de les societats industrials».

L'enunciat mateix d'unes tragèdies de tanta envergadura suggereix que no es poden haver iniciat per la simple utilització del petroli com arma política per part dels països àrabs. Cal no oblidar, a més, que el petroli és seu (encara que convendria precisar quina casta d'àrabs el detenta i quines són les seves relacions amb el capital occidental) i que les lleis del mercat (que els vàrem imposar juntament amb l'explotació) estan a favor

seu, per molt antipàtica i molesta que ens sembli la seva aplicació.

No. L'embargament petrolífer i el substantiu augment dels preus dels crús han estat només els detonants d'una crisi més profunda, que tampoc no mereix apel·lacions exagerades al «segon mil·lenari», però que és susceptible d'engendrar canvis profunds en la nostra manera de ser i de viure. Ens referim a la crisi general d'energia derivada de l'escassetat de les seves fonts, del rapidíssim increment de la població i del consum desfermat i de malversació a què la sotmetiem els pobles pròspers d'Occident.

Sense necessitat d'invocar maquiavèliques interpretacions sobre una suposada entesa entre els USA i la URSS per tal de debilitar l'Europa occidental i el Japó —els grans perdedors, ara com ara—, on cal cercar els motius de la crisi, el seu aspecte positiu i les seves possibles solucions, és dins la pròpia essència de les societats desenvolupades.

Són les societats capitalistes d'Occident les que han comès la badada gravíssima de la imprevisió. Ni han calculat degudament les seves reserves d'energia, ni han acompassat el seu creixement —industrial i humà— a les seves possibilitats, ni han educat la persona més que com a consumidor, mutilant-li altres dimensions i convertint-la en un burot que s'esqueixa la vestimenta davant restriccions automobilístiques o domèstiques, mentre els pobles pobres contemplen amb ira intel·ligent —nascuda de les seculars privacions i de la lucidesa que dona un cervell no rentat amb propagandes embrutidores— un espectacle tan grotesc.

I aquestes societats no poden acusar el capitalisme multinacional —que, per feresta definició, mai no perd el joc— de la crisi del sistema, perquè, amb la seva pròpia lògica, comprenen que la propietat privada dels recursos energètics i de les matèries primes i la incidència de la llei de l'oferta i la demanda (que eleva els preus en l'actualitat) són dogmes dels quals han usat i abusat.

Amb tot i amb això, no perdem la perspectiva del sucursalisme d'Europa respecte dels USA. Es pura ficció pensar en una Europa autònoma. I aquesta situació no és més que una conseqüència de la darrera guerra mundial, que llavors es concreta en la post-guerra, la guerra freda i finalment la coexistència pacífica.

El guanyador vertader de la present crisi, a l'hora final, no serà altre que USA amb els seus monopolis energètics. Ja a hores d'ara ho podem comprovar amb l'enfortiment del dòlar i l'esfondrament de les monedes europees. Una altra prova de la incapacitat unitària del Mercat comú.

Però tampoc no creguem que el vertader perdedor de la crisi sigui el capitalisme europeu, sinó els qui estan al capdavant de la cascada econòmica. Posem per cas el de la crisi entorn de l'automòbil i de la benzina. ¿Qui hi perd? No, les grans societats productores, ni les companyies de transports, ni el qui ven les merques transportades, ni tampoc l'usuari benestant del cotxe, sinó... el qui no té cotxe.

I ara que cadascú tregui les conseqüències per les Illes, especialment perquè aquestes reflexen totes les contradiccions d'un país sense autonomia de cap tipus, on la subsistència l'han feta dependre totalment de l'exterior.

L'única estratègia racional —que s'hauria d'elaborar difícilment al marge dels hàbits capitalistes— exigeix com a premisses l'autoconsciència del carreró sense sortida a on condueix l'actual «consumisme» —des de la seva faceta industrial fins a la seva repercussió en l'adotzenament del ser humà—, el control del creixement demogràfic, la plena realització de l'home dins la societat, el control popular de producció, i l'estreta i sincera cooperació amb el Tercer Món. Així, «la decadència d'Occident» —que només equivaldria a la decadència del consumidor com a model d'humanitat— ens menaria fins albes insospitades.

CONSUM, SOCIETAT I BENESTAR

Un tema per quatre notes

Reflexions sobre el problema de l'energia a les Balears

per FELICIA FUSTER I JAUME

Això que malament deim «DESARROLLO» - i que els lletrats diuen «Desenvolupament» -
en una història en quatre quadres de Ramon Cavaller

POLISSES
PER SENTIR-SE SEGURS

Vostè les necessita pel seu negoci, casa, vehicle... i també per la seva pròpia vida.

Demani informació sense compromís a qualsevol de les nostres oficines i agents.

MARE NOSTRUM
vol estar al seu servei.

DIRECCIÓ GENERAL:
Via Roma, 45 - Tel. 2128 00
PALMA DE MALLORCA

No hi ha solucions que, al mateix temps, no siguin problemes.

WITTGENSTEIN

No pretenc que aquesta col·laboració meva arribi a ser un plantejament formal i metodològic del tema. Preferesc quedar-me en la idea que els meus comentaris assolesquin algun valor i àdhuc puguin aspirar a esdevenir, d'alguna manera, una aportació significativa.

Antecedents

¿Quin és el consum d'energia a les Illes?

Segons els nostres treballs, que no concorden del tot amb algunes publicacions consultades, el consum l'any 1971 de Balears fou de 1.220 milers de T.E.C. (Tonelades de carbó equivalents).

¿Com es distribueix? Com a resultat d'algunes elaboracions —que poden contenir algun error, per manca d'una altra informació que sigui de fiar— m'atreveixo a afirmar una distribució amb les següents xifres:

Segons l'ús:

Aviació	32%
Electricitat	30%
Transports terrestres	18%
Altres usos	20%
	<hr/>
	100%

Segons el combustible:

Lignits	6%
Fuel i Gas-oil	47%
Kerosè	29%
Benzina	16%
Butà i Propà	2%
	<hr/>
	100%

Cal dir que la nostra regió se situa entre les primeres quinze províncies espanyoles quant al consum d'energia, i això que no compta amb centres considerables de producció autòctona i no disposa d'importants consums industrials. Es a dir, que l'elevat consum específic és conseqüència del desenrotllament del sector terciari i del nivell de vida, relativament alt, de la nostra població. Demuestra la incidència d'aquests dos fets, el que Balears figuri en el sisè lloc en la classificació de les províncies espanyoles per l'evolució dels consums energètics (quinquenni 66-71).

Per bastir algunes consideracions sobre el tema energètic actual a les Illes, m'he servit de les conclusions d'un treball redactat en 1970 i que va ser l'única contribució espanyola a la Divisió I de la Vuitena Conferència Mundial de l'Energia (Bucarest, juny 1971 (*)), contemplant-les ja des de la

(*) W. E. C. Divisió I. Necessitats d'energia: Nous desenrotllaments de les estructures tècnica i econòmica. Secció 1.3. Nous centres de població o d'expansió ràpida. Rapport 1. 3-29. **Examen energètic d'un sistema insular en ràpida expansió econòmica**, per F. Fuster, R. Darder, B. Escandell.

perspectiva del temps trascorregut i aplicant llurs conseqüències a un àmbit no solament insular sinó regional, havent prestat una atenció particular a l'impacte de la crisi iniciada antany.

Perspectives d'utilització de recursos energètics

Encara que aleshores fou considerada a efectes hidroelèctrics, la seva escassa entitat, més que no el seu cost, orientà la utilització dels embassaments del Gorg Blau i Cúber, a la serra nord de Mallorca, vers la subministració d'aigua potable.

La participació en l'esdevenidor dels combustibles sòlids (lignits), sense bandejar la possibilitat del seu increment temporal, per mor de la millora de la seva posició relativa quant al cost, no es veu decisiva de cap manera. Més tost hom pot preveure que aquella disminuirà o tal volta hi haurà una etapa de manteniment, però és previsible que la seva contribució serà pràcticament insignificant després de quinze anys.

A l'estudi esmentat preveiem, fonamentant-nos en el nostre desenvolupament econòmic, una evolució del consum de combustibles líquids del mateix orde observat fins el 1969, per als propers deu anys. La incidència de la crisi petrolífera pot afectar aquesta previsió per dos caires. Per una banda, pel seu impacte directe en el desenrotllament ba-

lear, tan exclusivament recolzat en el turisme. Per l'altra, pel fet que l'aparició del gas natural, prevista ja aleshores, s'avanci per mor de l'augment del preu del fuel. A hores d'ara, mentre malaveja garantir les nostres subministracions de crús, el Govern està realitzant contactes actius per a contractar la subministració massiva de gas natural al nostre país, amb punts d'accés, endemés del port

Aïllants - Conductors - Termoelectricitat

Electrofil
Palma
S. A.

Margarida Caimari, 9-13 Tel. 22 75 24* 5. 6 Ciutat

(2)

FAJAS **Reina**® CORSETERIA
J. Masdeu
Josep Tous Ferrer. 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

*al servei
de la dona
jove i elegant*

dona
corseteria
J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

RÀDIO POPULAR
és
cosa nostra

MALLORCA AL VENT
De dilluns a divendres de 15'30 a 16'00 h.
Realitza: *Obra Cultural Balear*

CANÇONER D'AVUI
Els divendres a les 22'35 h.
Realitza: Joan Manresa

SA XIMBOMBA SONA
Dissabtes a les 15'30 h.
Realitza: Josep Lliteras

RONDAIA MALLORQUINA
Diumenges a les 22'35 h.
Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

de Barcelona —ja en servei—, a altres ports de la costa de Llevant i qualque altre port de la costa Nord de la Península.

La nostra situació geogràfica, ben estratègica, ens fa presumir que les Illes s'incorporaran al consum d'aquest combustible, especialment en la futura Central Tèrmica.

La substitució de fuel i gas-oil per gas natural es produirà d'una forma prevalent, doncs, en la producció d'electricitat. En un altre ordre de magnitud, es produirà el desplaçament de les nafes o benzines lleugeres i dels gasos liquables del petroli (butà i propà) per aquella font d'energia.

El propà i butà quedaran circumscrits probablement al consum rural i àdhuc amb l'excepció previsible dels pobles d'una densitat més gran i un nivell de vida més elevat, que podrien viure una etapa de gas canalitzat, tal volta en un principi a base d'aire propanat o butanat i, més tard, fornits de gas natural (*).

Amb això no faríem altra cosa que adaptar-nos a la nova estructura energètica del país, més adequada als condicionaments actuals i a un futur pròxim.

Hom no pot preveure que sigui fàcil el reemplaçament del combustible d'aviació (kerosè). Els reactors tenen unes exigències molt estrictes. El consum d'aquest destil·lat, o d'altres afins, no seguirà una evolució distinta del tràfic dels nostres aeroports i aquest servirà una estreta correlació amb l'esdevenidor turístic.

Quant al consum de benzina i gas-oil destinat al transport per terra, la seva evolució, semblant a la del transport aeri, pot ésser influenciada per la sort del turisme, i també per la pressió fiscal, exercida específicament sobre aquests combustibles. En qualsevol cas, no es preveuen augments sostinguts a llarg termini en aquest camp, puix les possibilitats d'expansió dels vehicles a combustió no semblen molt lluny del seu sòtil. En una altra ocasió, ja esmentàrem la possible aparició de la motonàutica com activitat popularitzada, però també ací les mesures fiscals poden condicionar decisivament el seu desenvolupament.

La connexió elèctrica entre les illes de Mallorca i Menorca, pels efectes d'una adequada protecció del paisatge balear, reduint al màxim el nombre de centres energètics, millorant les proteccions anti-contaminadores i, a la vegada, elevant fins a l'òptim els rendiments de les transformacions dels combustibles primaris en energia final, centralitzarà el consum, per aquests efectes, a Mallorca, del fuel i gas natural. I també permetrà l'ús del lignit mallorquí per fer front a les necessitats elèctriques de Menorca, a causa de la seva proximitat al Port d'Alcúdia.

(*) Per ventura calgui subretjar que el gas natural no és ni més ni menys perillós que altres combustibles. Té unes característiques que exigeixen una tècnica amplemment experimentada per al seu consum industrial o casolà, sense cap risc específic.

El plantejament formal d'una nova central elèctrica al Sud de Mallorca amb vigència fins al possible enllaç elèctric Mallorca-Eivissa-Península, torna a incidir justament sobre un tema vell, com és ara el de la nova factoria de CAMPSA, tan lligada al port energètic de Mallorca.

El trencament de l'equilibri hidràulic de les Illes —tema ja estudiat per una comissió interministerial per a Mallorca, i que no és més optimista per a Eivissa i àdhuc per a Menorca, sense oblidar que, des de sempre, la situació és tràgica a Formentera—, no consent ajornaments més enllà dels deu anys per plantejar-nos la necessitat de fabricar aigua, la qual cosa suposa un nou i important consumidor d'energia (*).

Aiximateix, i més a títol de curiositat que per la seva importància relativa, cal apuntar la possibilitat de l'aparició, en el camp dels combustibles primaris, dels fems domèstics i industrials, provi-

(*) Qualsevol sistema de dessalament industrial exigeix consums d'energia de l'orde de 40-50 kwh/m³. L'existència de procediments amb uns consums específics menors requereix unes fortes inversions i avui està circumscrit a petites instal·lacions (vapor compressió, multflash, electrodiàlisi, osmosi invertida, etc...).

nents dels centres urbans i rurals. Aquesta utilització entra en competència amb la seva transformació en adob («abono») orgànic (compost). Quant al balanç energètic del nostre arxipièlag aquest sumand seria de poca alçada.

En sembla interessant adduir un concepte final i és que l'evolució de la demanda d'energia és **qualitativament selectiva**. L'electricitat s'emporta l'avantatge sobre totes les energies i aquest avantatge esdevé cada vegada major. El gas, per la seva banda, avantatja el petroli i aquest, el carbó.

Del que hem exposat, amb una mica de desordre, crec que es pot establir la conclusió de que les energies finals, això és la forma en què és utilitzada l'energia, a la fi, per l'usuari, s'aniran decantant vers una energia final prevalent o gairebé única: **l'electricitat**.

Igualment podem esperar que, a llarg termini, la tendència en l'ús de fonts d'energia primàries es manifestarà desplaçant successivament els combustibles sòlids, i també els líquids, per disputar-se finalment la prevalença o un repartiment més o menys estable: **el gas natural i l'energia nuclear**.

FELICIA FUSTER

Ultimament, una entitat bancària, mitjançant la TV, intenta explicar-nos en què consisteix la inflació —aquest mal que tots patim sense saber en què consisteix—. Quatre mistos representen els productes que s'ofereixen en el mercat. Uns bolígrafs (¿serà per allò de que compram al «dictat»?) som nosaltres, els possibles interessats en adquirir aquests productes. Un conegut artista de teatre ens explica que si en aquest mercat hi ha més mistos que els sol·licitats, aquests baixen de preu. Però, si hi ha més persones interessades en comprar mistos dels que es troben al mercat, aquests augmenten de valor. Fins aquí, l'explicació simple del que és la inflació: els preus pugen, els nostres salaris resulten insuficients, perquè la demanda és superior a la capacitat d'oferta.

¿Quina és la solució? Segons l'anunci televisiu, pagat —no l'oblidem— per una entitat bancària: l'estalvi. Reduïm els nostres desigs, limitem-nos a adquirir el necessari o un poquet més, posem la resta en una llibreta d'estalvi de qualsevol sucursal de tal banc, i els preus davallaran.

Prescindint d'aquesta simple (?) explicació de la inflació i del seu possible remei (?), no hi ha dubte que *de fet* una situació econòmica de signe inflacionista, com la nostra, tendeix a retallar la capacitat adquisitiva especialment en les capes entremitges i inferiors de l'estructura social. Que aquest retall sigui voluntari, per mitjà de l'estalvi o per un altre mitjà, o forçós perquè el salari resulta insuficient, és un altre assumpte.

Ens hem posat en contacte precisament amb aquestes capes entremitges, les mal anomenades classes mitges, i amb persones de la classe obrera, que tenen com a única força de treball les seves mans i poca cosa més, per comprovar els *efectes* i les *solucions* que pensen o es veuen forçats a adoptar davant la present situació econòmica.

1.=Què ens passa?

Totes les persones consultades —25 de cada grup— coincideixen en el mal humor davant el cost de la vida, que creix sense parar. Homes i dones no paren de treure comptes, i de lamentar-se. Nogensmenys, quan intentam centrar la nostra conversa sobre el *per què* d'aquesta situació, el que fins llavors era una queixa esdevé un dubte, silenci i, al capdavall, desconcert. Tal com si els parlàssim de quelcom que no els ateny.

Dins el desconcert general, ens semblà descobrir una diferència important. Les persones de les classes entremitges —obrers especialitzats, petits comerciants, oficinistes— mostraven una actitud verbal més belligerant i un grau major d'imaginació davant l'augment del cost de la vida que les persones que tenen com activitat econòmica el peonatge industrial, construcció o serveis. Aquests darrers, si bé sofreixen més les conseqüències degut als seus salaris reduïts, semblaven gairebé resignats *fatalment* a aquesta situació.

Converses sobre consum

per ANTONI TARABINI

Alguns d'ells ens indicaven: «Ja sabem —es referia als obrers amb salaris més reduïts— que som els qui sempre pagam les conseqüències».

2.=Vós ¿què pensau fer?

Plantejarem la pregunta en general. La seva comprensió —també, doncs, les respostes— fou distinta en ambdós grups. Les classes entremitges «no pensaven prendre cap mesura especial». De qualque manera, malgrat el desconcert, veien que les necessitats mínimes familiars seguirien assegurades. Besllumaven, això sí, prou hipotecat allò de «seguir adquirint béns de consum». Com a possibles retalls, aquests béns de consum eren concrets. No es referien ni a la televisió, ni a la màquina de rentar, ni al cotxe, ni a la gelera, perquè la immensa majoria ja els tenien. La limitació se centrava particularment en: 1) adquisició d'un habitacle propi i 2), en el cas de les dones, compra de nous electrodomèstics (p. e. escuradora automàtica) o renovació dels antics per nous models. Nogensmenys la mirada vers el futur era tan pessimista que bé haurien adoptat la decisió de renunciar a aquestes compres. L'únic que afirmaven era que les coses «anaven malament» i es veurien obligats a «reduir despeses», concretades en els béns abans indicats.

L'altre grup, el d'aquells que han de viure amb salaris familiars molt limitats, contestà d'una forma prou diversa. Molts d'ells sí que veien hipotecat el seu futur si les coses continuaven així. Aquest «continuar les coses així» es concretava en una dificultat més gran a l'hora de trobar feina (la coneixien, aquesta dificultat, per paisans seus que, feia poc, havien vingut a Mallorca), reducció de plantilles (especialment entre els treballadors d'hosteleria), reducció de la possibilitat de fer hores extraordinàries. El «veure hipotecat el seu futur» es concretava en alguns casos en la possibilitat d'haver de «retornar al poble» (la majoria eren immigrants de la Península), puix la situació afectava directament les necessitats més estrictes de la família. Quant a la reducció en la capacitat adquisitiva de béns de consum o productes no estrictament necessaris, cal fer les següents precisions. Abans de tot, hem de trencar el mite de

que «a Mallorca el qui no guanya doblers és perquè no vol». Moltes persones entrevistades vivien, o malvivien, amb un salari que amb prou feines arribava al mínim interprofessional. El sobreviure s'assegura amb hores extres i amb el treball de diversos membres de la família (fills menors i la dona). Així el salari familiar —dit així, no perquè el salari de l'home sigui suficient per a les necessitats de la família, sinó perquè entre tots els de la família que treballen les afronten— sol ser suficient per a les necessitats vitals i dóna una certa capacitat adquisitiva de béns de consum primaris, com és ara la televisió (tothom la té) i tal volta la màquina de rentar i el desig d'adquirir un cotxe utilitari. Com és lògic, aquestes «il·lusions» es veuen hipotecades.

3.=Conclusions

3.1. Tots se'n temen de la situació en la pròpia carn: els preus pugen, els salaris no. La manera de sofrir aquesta situació és diversa: Tothom es lamenta, uns —les capes entremitges— s'indignen, els altres —els menys afavorits— callen.

3.2. No saben exactament el per què d'aquesta situació. No estan avesats a fer-se preguntes, i encara menys quan aquestes afecten la col·lectivitat. Hom està reduït als interessos i preocupacions individuals.

3.3. Els grups entremitjos besllumen —no com a possibilitat real— la possible reducció de la seva capacitat adquisitiva dels béns de consum. L'estalvi no entra dins els seus plans, tret del que ara ja fan «per si passa qualque cosa...» En aquestes persones es nota un «hàbit» encarnat de consumisme. En les persones que cobren uns salaris més reduïts l'esdevenidor —si la situació continua— s'entreu «negre» i amb vores fatalístiques, concretat no solament en la reducció de la seva capacitat adquisitiva de béns de consum —prou migrada ja actualment— sinó àdhuc en el mateix mínim vital per satisfer les necessitats primàries de la família. Per a aquestes persones parlar d'estalvi és una trista ironia, encara que molts d'ells posseeixen un «raconet», que té un saldo irrisori, per si passa qualque cosa. Això de «passar qualque cosa» vol dir tenir prou doblers per «retornar al poble» o «poder passar alguns dies sense feina».

El món de la cultura i la societat benestant

per ANTONI SERRA

Dins l'àmbit cultural —l'expressió en aquest cas és emprada en un sentit tradicional i clàssic— les minories intel·lectuals més conscienciades, per això mateix més incòmodes, es plantegen l'íntima vinculació entre els elements que configuren la societat del present, dita del benestar i del consum, i la dinàmica (progressiva o regressiva, depèn) del món de la cultura. En certa manera, això podia ésser un intent d'aclarir el paper que juga l'home de cultura individualment i col·lectivament enfront d'una realitat feta, fabricada o pre-fabricada, la qual, en teoria i en el suposat de no estar-hi d'acord, vol transformar. Aquesta podria ésser l'aportació conscient i responsable de l'intel·lectual (en aquest mot cal incloure els tècnics, professionals, etc.) vers l'esdevenidor d'una nova societat, justa i lliure, on hagin estat suprimides les classes, un cop desterrats definitivament els privilegis i l'explotació. Aquesta seria la suprema conquesta. És clar que, per a l'intel·lectual, inserit a la cultura occidental i a un mode de producció capitalista, parlar de la nova societat pot tenir el valor d'una entelequia i poca cosa més o d'un altre idealisme més esterilitzador. Cosa lògica aparentment, perquè aquest intel·lectual pot trobar-se limitat per un procés polític tancat i dictatorial (cal citar els exemples de Grècia i de Portugal entre d'altres) o embolicat en els camuflatges de les democràcies formals. De fet, el desenvolupament cultural no és un fenomen aïllat, autònom, dels avanços i dels retrocessos econòmics i polítics de la societat. Si considerem la qüestió globalment, la cultura no es produeix com un fet voluntarista, sorgit per generació espontània, sinó que obeeix les regles de joc establertes per la societat on es desenvolupa. A partir d'aquí cal establir l'estratègia i la tàctica culturals de transformació, de renovació de l'àmbit que ens ocupa.

Realitat i privilegi de classe

Parlem-ne, de la realitat...

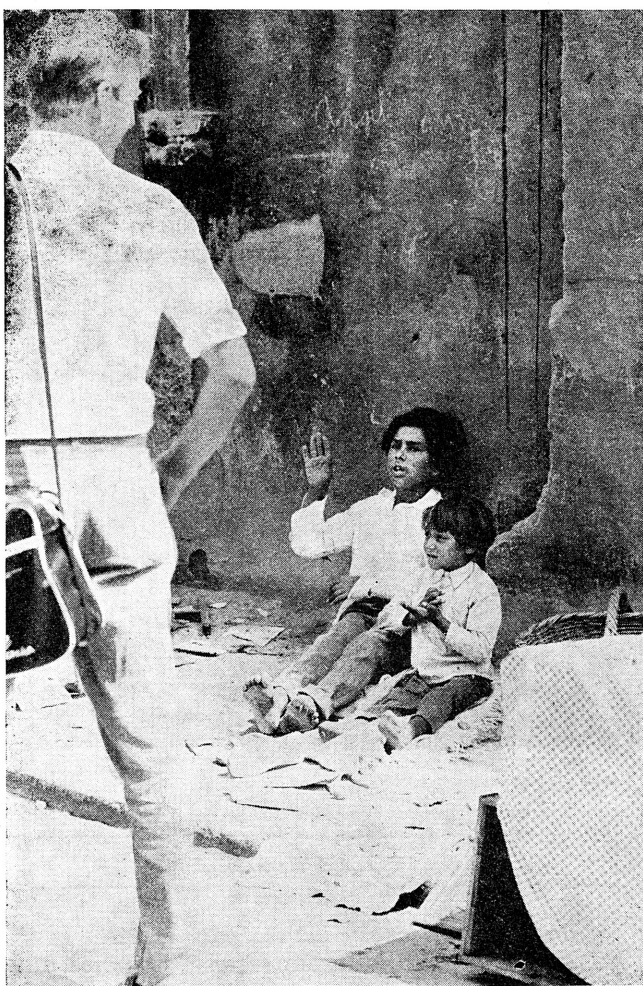
Cal pensar, d'entrada, que som a una societat que no és de l'edat Mitjana i del romanticisme (la deformació del mite de l'alquímia es transforma en subtils de noves mitologies opressores) i que, per tant, tenim unes altres posicions davant la realitat: *Reality is for a privileged class*. El dogma ha esdevingut un ídol que s'esmicola. Cal aprofundir, no limitar-se a la pell de la terra i a la pols d'una geografia humana en concret; sota aquesta terra i aquesta pols, en sentit invers de la mecànica clàssica, hi trobarem altres fils que mouen les titelles.

Però, de quina realitat parlem? Què és la realitat? En què es fonamenta aquesta realitat, si ens referim a la del present que ens afecta? Potser parlem d'una realitat que hem d'aconseguir? ¿I per què no parlem de la realitat que ens limita, que ens talla tota iniciativa col·lectiva, víctimes de la nova guillotina del segle XX? Ja ho deia abans: *la realitat és un privilegi de classe*, perquè n'hi ha que *no tenen realitat*, sinó les imposades per un tipus de societat.

Som a finals del segle XX. L'àtom ja no és cap misteri. L'intel·lectual, no exempt de la càrrega clàssica, maneja i explora (és un dir, després s'hauria de veure en benefici de qui) l'home-àtom, la dona-àtom, la persona-àtom. Però, a qui han servit la ciència i la tècnica? Recordem les posicions de Joliot-Curie i Jonatham Berwith; recordem la ciència i la tècnica posades al servei de la guerra i de la destrucció; recordem el paper de la investigació dins els processos d'extermini nazi. És cert que, pel que fa referència a altres aspectes del fet cultural, no podem silenciar les aportacions de Baran, Sweezy, Bettelheim, Althusser, per exemple, aportacions que possibiliten l'avanç progressiu de la cultura en els més diversos terrenys de l'acció cultural: l'econòmic, el tècnic, l'ideològic, etc... Malgrat tot, en un present condicionat per l'espai i pel temps, l'intel·lectual preocupat per la transformació de la realitat —aquí tenim els nivells de responsabilització a què al·ludia Chomsky— apareix com una illa dins l'ample mar de la cultura, un mar confús, contradictori i tèrbol.

La cultura i la societat moderna

Quin paper, doncs, fa la cultura a la societat moderna i consumista? ¿És aliena, tal vegada, al món dels electrodomèstics, del cotxe utilitari, del pis comprat a terminis, de tots i cada un dels elements de la mecànica político-econòmica que condiciona la societat de consum?

El turisme ha donat una aparença de societat benestant

Temps enrera, el narrador xinès Lu Hsun deia que *els autèntics intel·lectuals no es preocupen de l'interès; si es preocupen d'avantatges i desavantatges, són falsos intel·lectuals, intel·lectuals aparents* (1). És possible que això tingués sentit a la Xina d'abans dels anys trenta, abans de la re-

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interessa.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIO
D'ARTICLES

nacar

Jaume III, 115-119

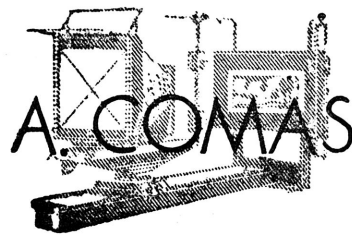
Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOTHOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de
descompte si esmentau aquest anunci)

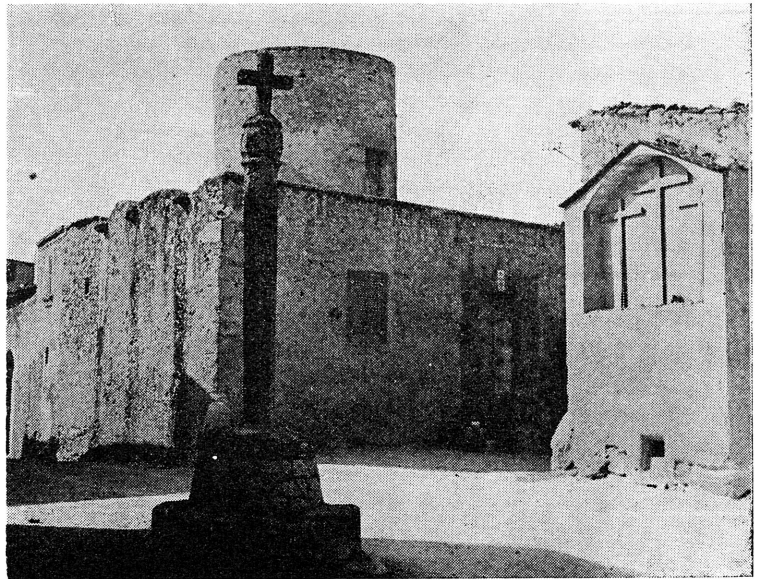
Fotogravats

Reproducció de transparències en color
Missió, 61 interior - Tel. 213952 - Palma

volució de Mao, perquè responia a una realitat del moment. Ara ja som a un altre temps. El terme *indústria cultural*, emprat per primera vegada per Adorno i per Horkheimer, analitzat després per Edgar Morin, s'insereix dins un present ric d'esdeveniments de tota mena, esdeveniments que, per nombre i per importància ultrapassen freqüentment la nostra capacitat d'anàlisi. L'obra literària, l'obra científica, l'obra d'art no es consideren com a fenòmens aïllats, com a fruit de l'intel·lectual al marge de la societat (pensem en Hauser), sinó que, dia rera dia, són monopolitzats i manipulats per la xarxa de canals de pensament que irradien des del poder. Vegem-ne una concretització segons paraules d'Adorno: *L'autonomia de les obres d'art, cosa que, d'altra banda, no ha existit gairebé mai de forma pura i ha estat sempre assenyalada per la recerca de l'efecte, s'ha vist finalment abolida per la indústria cultural* (2). A més, generalitzant, *els productes de l'espirit a l'estil de la indústria cultural ja no són també mercaderies, sinó que ho són integralment.../.../... La indústria cultural es mou en public relations, és a dir la fabricació d'una good will a baix nivell, sense cap mena de consideració envers dels productors o dels objectes de venda particular. Hom cerca el client per a vendre-li un consentiment total i sense reserves, hom fa el reclam per al món tal com és, de la mateixa manera que cada producte de la indústria cultural és la seva pròpia publicitat* (3). I això no és tot. El domini de la tècnica progressiva, tal com està canalitzada i controlada en la societat capitalista d'avui, esdevé un engany de masses a més curt o més llarg termini; dificulta la formació d'individus autònoms i independents i, seguint Adorno, *si des de les altures (els sectors privilegiats del poder, l'aclariement és meu) difamen sense raó les masses com a tals, és justament la indústria cultural la que sovint les redueix a aquest estat que més tard menysprea i la que les impedeix emancipar-se, ja que els homes són tan madurs com les forces de producció de l'època li permeten d'esser-ho* (4). Hem arribat a una aproximació al nostre temps i al fet cultural dins la societat moderna. Cal que ara ens apropem als nivells de la realitat insular i de l'intel·lectual d'aquí enfront d'aquesta realitat.

...l'antiga i tancada societat agrària mallorquina...

Canvis socials a Mallorca

Mallorca no és un món a part malgrat la insularitat, sinó que culturalment està immersa dins l'àrea catalana. Això cal tenir-ho clar. Amb tot, no podem negar que existeixen unes característiques concretes que han estat unes vegades silenciades, d'altres oblidades i també repressivament marginades, fets que dificulten extremadament una anàlisi correcta. Des de l'antiga i tancada societat agrària, en la qual el domini clerical possibilita els productes culturals *ben pensants*, fins a l'actual barreja social cimentada en el monoconreu del turisme (on es mesclen vells

D'UNA MALA FOTOGRAFIA
FEIM UN BON RETRAT

FOTOGRAFIA RUL·LAN

Gral. Goded, 10

Davant la Diputació — PALMA

La impossibilitat de crear una indústria cultural

elements del passat agrari i nous tipus d'influències en les costums), a Mallorca han succeït esdeveniments que ens obliguen a una reflexió seriosa sobre el present. No fer-ho, representaria traïr la història i alhora hipotecar l'esdevenidor.

El fenomen més important, el més inquietant per les conseqüències imprevisibles que pot tenir, és el de la immigració. El creixement de la mal anomenada *indústria turística* ha comportat la immigració massiva i ha pal·liat aiximateix els greus problemes que tenia plantejats l'Estat espanyol a determinades àrees peninsulars (tinguem present també la gran immigració cap a Alemanya). Però aquest fet, respecte del món de la cultura insular, ha tingut una conseqüència no gens menyspreable: la identitat del mallorquí i la seva configuració com a poble, la qual cosa no

té un sentit tan limitat com alguns han pensat, propi de minories romàntiques, idealistes, sinó que respon a un llarg procés històric, definit pels fets d'una collectivitat i d'una cultura.

El turisme, comptar amb una mà d'obra immigrada (encara que s'ha d'evitar caure en la simplicitat de creure que el proletariat de l'illa és només d'immigració, per tant de parla castellana), la sospitosa facilitat del fluxe dels doblers, etc., ens ha donat una aparença de societat benestant. El consumisme ha entrat per la porta gran a Mallorca. Caldria repassar les estadístiques, sempre tenint en compte la demografia insular, el número de cotxes matriculats..., els televisors, els electrodomèstics, etc. Mentrestant el món de la cultura veia passivament el desenvolupament de la nova societat. No hi prenia part: ni per a adherir-se i tirar endavant un nou procés, ni per a iniciar una posició crítica enfront dels esdeveniments. No hi havia previsió ni rebuig. Jo diria que el món de la cultura s'havia marginat —auto-marginat, tot i que no en tenia una plena consciència del fet—, i creava una mena de militància cultural abstracta, que no responia a cap realitat objectiva.

Una situació d'aquest tipus era insostenible. Així que es produïren les tensions, les crisis, els punts conflictius enfront d'un present que havia ultrapassat la capacitat d'anàlisi del món de la cultura a Mallorca. Món endarrerit dins els canvis socials de tot ordre.

Heus aquí uns exemples, anecdòtics si voleu, però vàlids:

- 1) Incomprensió dels lligams de la cultura amb el proletariat (val a dir que aquesta incomprensió venia de no creure en els lligams treballador de la cultura/proletari, ja que no s'havia posat en dubte el concepte classista de cultura)
- 2) Cap mena de reflexió sobre el concepte antropològic de cultura
- 3) Confondre el terme «cultura popular» (d'altra banda ambigu i abstracte) amb el folklore i altres herbes
- 4) Concebre la cultura com a producte individualista.

La professionalització i el consum

Però el món no s'atura. La dinàmica social —des dels anys cinquanta— és gairebé al·lucinant a Mallorca. I els sectors culturals dels professionals i dels tècnics són els que, d'una manera més decidida, es veuen impulsats pels nous modus de comportament i d'entendre la vida. La nova societat els necessita. I necessita homes fidels, disposats i sense condicions. Donem una mirada a l'estructura urbana de Ciutat als anys setanta, per

Hibres TURMEDA

el premi
«Ciutat de
Manacor»
1973

LA GUERRA
JUST
ACABA DE
COMENÇAR

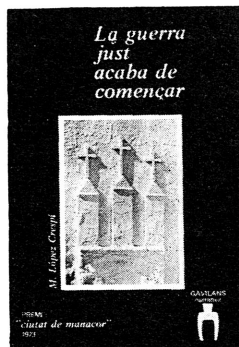
de M.
López Crespi

propera edició

de

LA DAMA
DE L'HAREM

de Llorenç Villalonga

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

MAGATZEMS SALVAT, S. A.

Colón, 2, 4 i 10

PALMA DE MALLORCA

exemple, els criteris de construcció dels habitatges i dels hotels, a les urbanitzacions de la costa o de l'interior... Tot això no és gratuït ni hauria estat possible sense una participació tècnica directa o d'assessorament dels professionals.

L'intel·lectual de creació crec que és qui es troba en inferioritat de condicions enfront de la nova societat. La seva obra, que no ha tingut fàcil accés al poble (aquest no ha rebut una formació normalitzada en la seva llengua, inserida en la pròpia cultura), té escasses possibilitats de difusió i d'expansió. La professionalització de l'escriptor en llengua catalana (en termes de socio-economia) és avui per avui una cabòria, un somni de difícil realització (l'escriptor mallorquí no pot competir amb els *best-sellers* internacionals que compten amb la propaganda televisiva). Això fa que no vegin molt clar la seva funció dins la societat actual; altrament, a nivells generals, no endevinen els trets fonamentals de la seva participació en la transformació de la realitat del seu entorn. Sembla que la societat del benestar els esclafa i els redueix a un paper de romàntics impenitents a un temps on ja no hi ha lloc per a romàntics.

Als anys seixanta Lucien Goldmann deia que *quan parlem avui d'una situació intel·lectual nova, no és solament perquè Kierkegaard o Heidegger hagin perdut actualitat, sinó perquè la societat capitalista ha elaborat des de 1945 tota una sèrie de mecanismes d'autoregulació de la vida econòmica que li permeten de superar les amenaces de desequilibri* (5). L'intel·lectual a Mallorca es troba dins una situació de conflicte, contradictòria per excel·lència, que li fuig de les mans. Parlar, doncs, de consumisme referint-se a literatura no té objecte. Massificació, cultura de masses, mitjans de comunicació són paraules claus per a consumir. De moment, no podem fer altra cosa que emprar-les per a referir-nos a altres àmbits culturals. La impossibilitat de crear una *indústria cultural* és palesa fins ara. I no crec que la frase *el temps tot ho cura* ens deixi gaire aconhortats.

Antoni Serra

NOTES

(1) *Sobre la classe intel·lectual*. Quaderns 3 i 4. València, 1973.

(2) *La indústria cultural*. He emprat l'edició de l'Editorial Galerna, Buenos Aires, 1967. La traducció al català és meva.

(3) Obra citada.

(4) Obra citada.

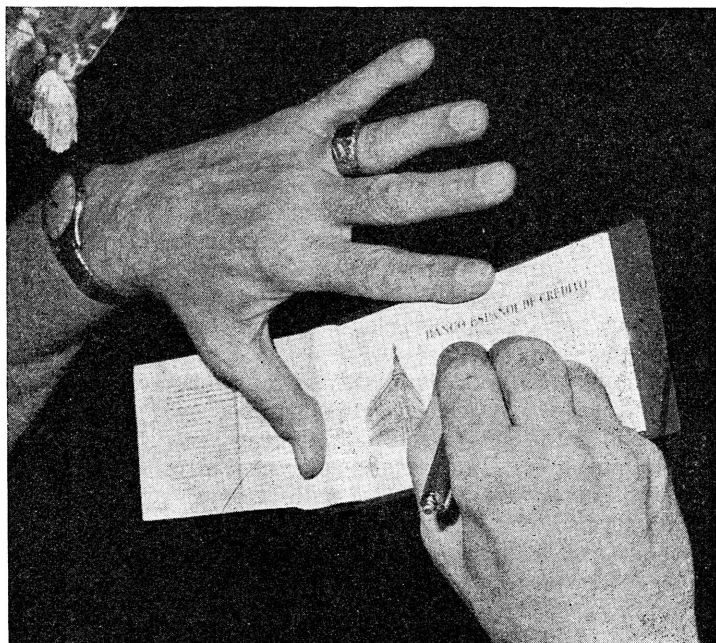
(5) *Lumières*. Hi ha una edició castellana: col·lecció «Prismas» de Monte Avila Editores, Caracas 1968. La traducció també és meva.

Reflexions per a un cristià

per MANUEL SOLER

CLARORS I OMBRES DE LA PROSPERITAT

Parlar de sobrietat i restriccions no provoca evidentment cap entusiasme. A algú li desperta fins i tot imatges obscurantistes. Tanmateix, en ocasions, l'austeritat arriba i cal parlar-ne. Sobre tot convé afrontar-la amb coratge. Dir això no són ganes de torbar el banquet de la prosperitat, sinó constatar quelcom que ens amenaça de valent. Que potser de bona gana ens oblidariem d'aquestesombres, és un altra cosa. També n'hi ha que voldrien oblidar els cinquanta anys que

duen damunt; però no per això van més lleugers.

Els beneficis del progrés en tots els rams de la ciència i del benestar són realitats innegables. Superar les indigències primàries (aliments, casa, etc.) és, a més, un alliberament. Les conquestes agosarades de la humanitat representen un orgull ben legítim pels homes i dones que la componen. Sortosament ha passat a la història el cristià que considerava aquestes conquestes com una competència provocadora a Déu i esperava, tremolós, el llampec celestial. Però l'entusiasme pel progrés no ens ha d'incapacitar per a veure les ombres que l'acompanyen.

Quan la prosperitat esdevé dilapidació, cursa cap el prestigi del tenir i opressió del menys afortunat, només el cinisme la qualificarà d'alliberadora. D'altra banda difícilment es pot exercir la llibertat interior anant de banquet en banquet. I sentir-se aclaparat per l'abundor crec que no és l'actitud més escaient per a percebre l'existència com a gràcia. Al contrari, en aquest cas la vida es confon amb un capital del què cal treure tot el suc.

Predicar la sobrietat, tot demostrant una mena de gust per a la mortificació, no em sembla massa convincent. Inclús em fa pensar —no puc fer-hi més— en una certa morbositat. Si convé despullar a la prosperitat de la seva aurèola, millor seria fer-ho per altres raons. Com perquè sovint suposa un insult al pobre i va acompanyada quasi sempre d'injustícies. De fet, i per desgràcia, l'opressió és el corollari de la prosperitat. (*)

(*) Vegeu referent a aquest tema la carta pastoral dels bisbes dels Països Baixos que és una lliçó magistral. La publicà DOCUMENTS D'ESGLÉSIA, núm. 149 cc. 683-700.

Abans de seguir endavant no estarà fora de lloc cercar els impulsos que han fet córrer la nostra societat cap a la riquesa i el benestar. Primer, la passió de realitzar (que es pot convertir en activisme exagerat) i segon, el desig de possessió (que sovint es degrada en l'ambició de propietat desmesurada). I, clar, després vénen les conseqüències: en el nostre món val el qui fa moltes coses, es mou tot el dia i sap atreure els repòrters. Val el qui pot fer despeses sense mirar prim, o amb altres paraules, el compte corrent i el prestigi es troben en els mateixos vasos comunicants.

Tot això queda prou demostrat amb la secreta competició, però cruel i desesperada, entre veïns i familiars per tal de figurar sempre una miqueta més. Es tracta d'eclipsar l'altre. Com? Doncs comprant un cotxe millor, o un pis més cèntric o dinant a restaurants de més anomenada. Si això no és egocentrisme del pitjor estil; si no és —al capdavant— fer el ridícul, no sé quin nom té.

El pitjor d'aquestes actituds és que fabriquen inconscientment uns horitzons mentals esquifits i s'entra dins una espiral violenta de la que no resulta fàcil sortir-ne. Així no té res d'extrany que s'assequi tota sensibilitat per als més necessitats. Que són precisament els qui suporten damunt llurs esquenes les conseqüències de l'ostentació i l'extravagància.

PUNTS DE MEDITACIÓ IMPERTINENTS

A aquesta societat així muntada li ha tocat l'hora de mirar de cara l'espectre de les restriccions. Voldriem pensar que Espanya pot seguir fent el Quixot, però tots sabem que els ingressos més rodons provenen del turisme i l'emigració. I no cal rumiar gaire per a sospitar que minvaran força. Concretament les Illes entreveuen un esdevenidor molt negre. Un bon dia —gràcies a Déu— la societat mallorquina va canviar la somera pel sis-cents. Ara se'n tem que el sis-cents no roda si no hi enterren un grapat de pessetes al dipòsit i que ja no queden someres. Potser és el moment de fer una pausa. Vet aquí uns punts de reflexió tot aprofitant que tenim el cotxe al garatge.

1) A força de consumir molt i variat sotja a la nostra societat un atac d'apoplexia. Perilla que tot se'n vagi en orri. Llavors serà tard per les adobadures. Es sabut que la feridura sol deixar baldat per sempre o encara pitjor... Per això les restriccions que ens arribin han de ser benvengudes per més d'un motiu. Es urgent corregir excessos i panxades. Però no es tracta de fer com la senyora grassa i de galtes vermelles que proposa d'aprimar-se perquè s'empegueeix que els kilos li penjin. No, el règim ens ha de fer experimentar que també és possible de passar sense cotxe, sense dinars opulents i sense calefacció a vint graus.

2) Hom manté l'esperança que minvarà el bullici i qualsevol diumenge al capvespre qualcú es decidirà a pensar en els interrogants vitals de sempre. Els que donen o priven de sentit la nostra existència. Clar que tal volta pec d'optimiste. Més d'una revista estrangera ens assabenta que l'escassetat de gasolina ve compensada amb l'augment de la pornografia. I és que això de roman-dre tot sols amb el nostre pensament sembla fàcil i innocu, però és difícil i torbador.

3) Potser l'austeritat ens farà penedir d'haver coronat un bidó de gasolina i d'haver-lo proclamat patró del benestar. Els profetes bíblics tronaven contra els ídols. No quedarien desenfinsats en el nostre món actual. Perquè hom comprèn que l'economia s'enfonsi si els motors estan en dejú, però li costa més entendre que la vida quedi buida d'emoció perquè cal arraconar el cotxe. És massa. Hem perdut la visió ingènua, lúdica, de les coses i no tenim el sentit de les proporcions.

4) Els antics colonitzants, els que sempre deien que sí, comencen a protestar. Sempre produeix una mica de còlera que la criada contesti, però honestament no l'hi podem escatimar la raó. Qui sap si aquesta tossuderia ens servirà d'una vegada per a comprendre que la riquesa i el benestar són per a tots. D'altra banda és l'Occident qui ha ensenyat a aquets països això del profit i de l'economia com a arma política.

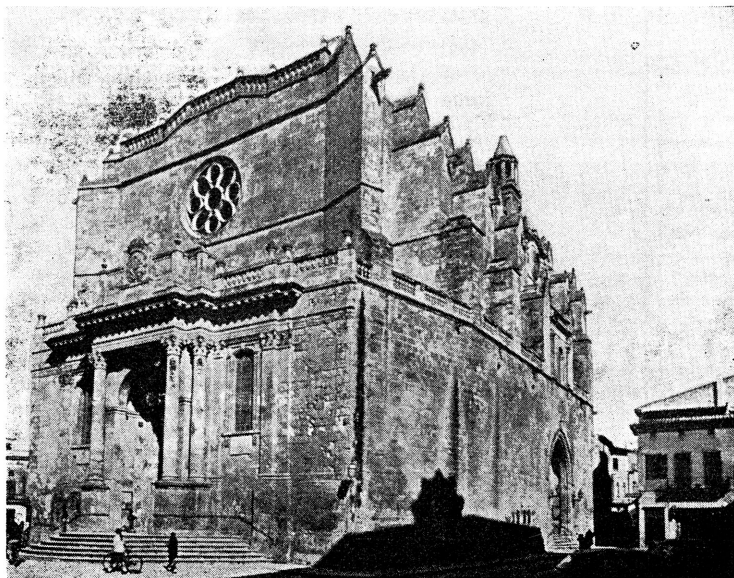
5) Es alligador pensar en una equació molt de moda: com menys cotxes roden, més vides humanes s'estalvien. Esdevé motiu d'una sincera joia aquest descobriment. I fa pensar que el fatalisme d'accidents de circulació potser no és tan fatal. Clar que no vull insistir. Mai m'han agradat les cures massa radicals. I aquesta s'assembla molt a allò d'amputar la cama per tal d'evitar la gangrena. O a allò de voler la pau pel mitjà més ràpid i barroer: eliminant l'adversari. Tanmateix un petit suggeriment sobre el valor de la vida humana mai hi està de sobra.

Per acabar voldria fer uns interrogants una mica impertinents. Seria una desfeta descobrir que no cal anar sempre tan ocupats i seriosos? Activisme, ambició, cotxe, han de ser necessàriament el cor de la nostra civilització? Qui sap si el fantasma de les restriccions ens farà recuperar el sentit normal de les coses! Tal volta ens decidirem a espolsar realitats tan humanes com el joc i l'alegria encalmada. Més d'un teòleg sent la necessitat urgent de que no s'oblidi la dimensió lúdica de la persona. (*) Tant de bo que si ens hem d'estrènyer el cinturó no sigui debades, ni amb una mal dissimulada còlera.

(*) En realitat s'ha format un corrent del que podríem anomenar «teologia del joc i l'alegria» representada especialment per Moltmann i H. Cox. Molt interessant és el llibre de Moltmann *Sobre la llibertat, la alegria y el juego*. Salamanca 1972.

Església de Menorca 73

**L'Església
nostra**

En aquesta breu crònica hi trobareu una sèrie de fets, tal volta ni els més importants ni els més definitius, que voldríem que fossin manifestatius de la vitalitat interior de la nostra Església.

El més difícil d'expressar sigui per ventura el pes de lluita, esperança i tensió que cova en el si de l'Església actualment. Uns massa lentament, altres massa de pressa, van prenent consciència d'un canvi profund: la comunitat religiosa ha de cedir el pas a la comunitat de fe, la societat amb signes de Cristiandat l'ha de cedir al compromís cristià dels creients, el cultiu d'una pastoral tradicional ha d'evolucio-

nar vers una pastoral evangelitzadora i missionera. Això és font de tensions, sens dubte, que més d'una vegada traspuen en les exigències d'uns vers els altres, en la catalogació fàcil, en el desig que els altres es definesquin en un sentit o altre, en la crítica de persones, realitzacions i estructures.

La vertadera crònica o balanç de la vida de l'Església a Menorca s'hauria d'escriure donant compte de la tensió que sorgeix entre èxits i fracassos, entre avançar i quedar returats o endarrerits, en la distinció del que té valor de mitjà o de fi, entre el que és important realment i el que no ho és, entre ideologies «cristianes» i Fe en Crist, entre el voler el canvi des de dins, estimant i sofrint amb esperança, o triant la postura de la crítica fàcil des de fora. Però no és possible de fer-ho.

CONSELL DIOCESÀ DE PASTORAL. — Fou constituït dia 10-4-73. El seu objectiu és assolir la responsabilitat de tots els membres del Poble de Déu en l'Església. Consta de 50 persones, elegides pels seus consells parroquials, arxiprestals i per les associacions. Es proposà la reflexió global sobre la situació pastoral de la diòcesi, judicada a partir de la triple funció de l'Església: transmissió de la Paraula de Déu, servei a la comunitat i compromís temporal. L'estudi es concreta en aquests punts: Evangelització, catequesi, predicació, testimoni, vocacions, judici sobre la renovació conciliar a Menorca, la

sacramentalització, pregària litúrgica, cultura, política, economia, justícia i món obrer.

COMISSIONS DIOCESANES. — Cal subretxar l'augment notable de laics en aquestes. I també, els esforços de la Junta Econòmica, quasi totalment integrada per seglars, que té com a finalitat coordinar i orientar l'economia diocesana.

TROBADES. — Enlloc de les 40 hores tradicionals de la setmana de l'Ascensió, s'aplegaren quatre trobades a El Toro. Dia 6 de maig, benedicció dels camps i assemblea del Poble de Déu; dia 13, jornada familiar; dia 20, per a malalts i minusvàlids; dia 27, per als immigrants.

També durant tot l'any hi ha hagut trobades de reflexió, pregària i convivència, exercicis espirituals, recessos, jornades d'estudi per preveres, concentracions de religioses, etc.

BISBE. — Va fer la visita ad limina i fou rebut pel Papa dia 3 de febrer, del qual informà en carta oberta a tots el diocesans (22-2-73). Continua la visita pastoral: Sant Climent, Es Castell, Sant Lluís. A Ciutadella i Maó mantingué un col·loqui després de les Assemblees plenàries de l'episcopat espanyol.

CONSELL PRESBITERAL. — Els seus acords principals: la creació d'una caixa de compensació amb què s'inicia una comunicació de béns entre els sacerdots; la distribució del Full dominical, per una major formació dels feels. Altres problemes tractats: la seguretat social del clergat, la possibilitat de construir una casa sacerdotal, etc.

JORNADES D'ESTUDI. — Molts de preveres es reuneixen habitualment en grups d'amistat, de treball, de preparació de l'homilia... També se celebraren dos sèries de jornades d'estudi: una sobre la Litúrgia de les Hores (Mn. Pere Farnés) i l'altra sobre Cristologia (Mn. Josep M. Rovira Belloso).

SEMINARI MAJOR. — Menorca té nou estudiants de Teologia (set al Centre d'Estudis teològics de Mallorca i dos a la Facultat de Barcelona). Dia 28 d'abril fou ordenat prevere Mn. Josep Sastre a la Catedral.

CATEQUESI. — En aquest camp de la pastoral és possiblement on s'han aconseguit uns treballs de conjunt més palpables, no sols a la

diòcesi sinó també en l'àmbit regional.

El Secretariat diocesà de catequesi funciona en tres sectors: adults, adolescents i nins. S'ha consolidat la tasca realitzada envers aquests i s'han experimentat noves línies en la catequesi d'adolescents i d'adults.

Els catequistes de les parròquies han assistit amb molta constància a les preparacions setmanals. Per a una millor coordinació, hi hagué un curs d'iniciació i tres trobades de convivència i reflexió.

Un bon grup de catequistes menorquins participà als diversos cursos que, cada estiu, organitza el Secretariat interdiocesà de Catalunya i Balears. Així s'ha intensificat el contacte a nivell regional. Del 4 al 12 de setembre tingué lloc al nostre Seminari una reunió dels qui treballen en la catequesi d'adults.

ESCOLA DE TEOLOGIA. — Com en anys passats, l'Escola de Teologia ha continuat les seves sessions d'estudi i reflexió. Enguany, a un nivell doble: per als qui ja havien assistit en cursos anteriors i per als qui començaven. Les classes són a Maó i Ciutadella.

EDUCADORS DE LA FE. — 40 professors d'E. G. B. han assistit a un curs de Teologia per preparar-se a la seva missió de formació religiosa en col·legis estatals i privats.

RELIGIOSES. — Han continuat la seva obra en el servei dels malats i en l'ensenyança. En aquest darrer camp, cal destacar els esforços que es van realitzant per unir algunes congregacions en una mateixa tasca. Endemés, es nota una major integració en la vida de les comunitats parroquials.

APOSTOLAT FAMILIAR. — En les comunitats de la nostra Illa, en una forma més o menys organitzada, s'ha promogut la formació familiar (pastoral prematrimonial, grups de matrimonis, associacions de pares de família i pares d'alumnes).

ANY SANT. — En la festa de Pentecostés, a una concelebració a la Catedral, el Bisbe va promulgar l'Any Sant. Digué: **En aquesta hora històrica que vivim, l'Any Sant tindrà com objectiu primordial la renovació interior dels homes, és a dir, la conversió sincera i evangèlica de la persona des de dins, arrel de l'autèntica felicitat i font de reconciliació amb Déu en Jesucrist i amb els germans de la nostra Església catòlica i en la nostra societat.**

**Sebastià Taltavull
Miquel Anglada**

Vicaris episcopals de zona a Mallorca

Abans, proposar criteris i objectius pastorals

RAONS FAVORABLES.—Un equip pot aconseguir més força i creativitat. En compartir la seva responsabilitat, el bisbe pot assolir una extensió i profunditat major en la seva tasca: pot estar més al dia, més en contacte amb la vida.

CRITICA AL PROJECTE.—Després de valorar l'amplitud d'alguns punts pastorals de la carta que presenta el projecte —desproporcionats, sembla, al contingut del pla que es vol discutir—, hom voldria que abans s'haguessin cercat i proposat objectius i criteris pastorals. Després vindrien les qüestions sobre els sistemes de govern... Solucions burocràtiques o de nomenaments no poden ser vertaderes solucions al problema de com avui, en la nostra Església, ha de configurar-se l'acció específica del bisbe.

Sembla que la diòcesi, més que una divisió, necessita donar força, i eficàcia, recolzar i prestar confiança a la gent que treballa de veres.

No és subretxat a bastament en el projecte l'acció receptora dels Vicaris i transmissora a l'equip de govern, de les iniciatives, moviments i tendències de la base.

Un es pregunta: Amb l'equip de govern que es proposa ¿hi haurà descentralització i agilització, o es crearà una «unitat» més forta i poderosa, amb el pes episcopal de sis persones?

La possibilitat de pluralisme depèn de l'actitud oberta dels qui formaran l'equip, i del respecte eficaç de tots per cada u. L'equip hauria de ser pluralista, que no és el mateix que «centrista».

Hom hauria d'afegir a les condicions del Vicari episcopal el que sigui conscient de la urgència de la participació del seglar en l'Església; que estigui preocupat per descobrir el sentit del ministeri sacerdotal en l'Església d'avui i de demà; que accepti, sense por, el pluralisme.

Es proposen quatre zones. Hem trobat motius per més, per menys o per cap. Tal volta ni l'extensió geogràfica ni el temperament dels mallorquins reclamen les quatre zones.

UN GRUP DE SEGLARS

Sembla que prest —ja està decidit— tindrem a la diòcesi de Mallorca Vicaris episcopals de zona. Una figura que nasqué dels plantejaments pastorals del darrer Concili.

Una consulta prèvia del Vicari General, dia 22 de novembre propassat, als arxiprests de l'illa; una carta del Bisbe de dia 12 de gener als preveres, religiosos i organitzacions de seglars, comentada àmpliament pel mateix Bisbe Teodor en una entrevista de «Diario de Mallorca» (30/1/74); la reunió del Consell presbiterial de dia 7 d'aquest mes, han posat el projecte en marxa, si bé, per ara, tindrà caràcter experimental.

Tal volta sigui la primera realització —quant a les estructures— que es fa a Mallorca d'una organització diocesana que vol ser moderna i postconciliar. Una planificació racional, pastoral, dinàmica, la necessita la nostra Església com el pa de cada dia... Crec que tothom, una mica interessat, en el futur, i en el present, del cristianisme a Mallorca ho veu clar.

Però ¿ha de ser aquesta la primera passa? Caldria una reorganització més radical de les nostres estructures eclesials? N'hi ha prou en dividir un territori i crear nous personatges?

Una sèrie d'interrogants. P'entura les respostes que segueixen ens ho aclariran una mica. LLUC ha demanat la seva opinió al rector del Seminari, a un grup de seglars, a un rector de Ciutat, a una monja, a un religiós, a un diaca.

És un moment ple d'esperances i d'interessants per L'ESGLÉSIA NOSTRA, en el principi d'un ministeri episcopal. Dia 11 de febrer el bisbe Teodor envià una carta per demanar ja la proposta de noms dels futurs Vicaris episcopals, contestant aiximateix les objeccions que s'havien fet al seu projecte.

Cercar una tasca comunitària

1. S'ha pogut constatar una acusada falta de participació de la base. Dia 12 de gener s'enviaren enquestes a 683 destinataris i es reberen 226 respostes. És molt? És poc? Més bé hi ha el següent factor que pesa molt: la inexistència de consultes democràtiques tant dins l'Església com dins la part civil. La gestió pública està deixada sols a les esferes de dalt. Dins la base no hi ha inquietud pel que és comú. Això explica que dels 382 sacerdots seculars consultats sols 139 o sia un 36 per cent, hagin contestat. De les 45 comunitats de religiosos i de les 200 de religioses contestaren a l'enquesta 63. En canvi la participació dels laics fou més alta. De 56 organitzacions o grups, als quals s'envià l'enquesta, es reberen 24 respostes.

2. S'ha notat també la falta d'un instrumentari adequat per obtenir i valorar els vots de les comunitats religioses i sobretot dels laics, en la doble vertent de parròquia i d'organitzacions d'apostolat. Hi ha un vertader problema a l'hora de decidir quins laics han de tenir vot, quin valor ha de tenir el seu vot comparat amb la qualitat concedida al vot dels sacerdots. El valor i la qualitat del vot dels laics són més clars si es tracta sols d'una presentació de noms, però són una autèntica espina si un dia s'arribàs a qualsevol mena d'elecció.

3. Un altre tema sorgit a la discussió del projecte és el de la democràcia dins l'Església. De les enquestes rebudes n'hi hagué 10 de sacerdots i 4 de laics amb una negativa a la totalitat del projecte. La majoria d'elles presenten un problema més radical que el de la conveniència dels Vicaris Episcopals de zona: la forma per la qual s'ha de regir l'Església. Ha de participar la base de manera decisiva sobre les formes de govern o aquestes formes vénen donades des d'una instància superior? La doctrina sobre l'Església, pròpia de la Teologia Catòlica i segons la qual, a la pràctica, actua l'autoritat dins l'Església, és que no es pot renunciar a la funció decisiva del Papa i del Bisbe. Aquesta doble postura sobre l'Església queda projectada en aquesta alternativa: els Vicaris Episcopals, s'han de nomenar pel Bisbe o han de ser elegits per la base? Si es tracta d'una fórmula de govern sembla

més lògic que sia el Bisbe que els nomeni. Un col·laborador no pot ser imposat. De totes maneres el Bisbe en el Consell Presbiterial afirmà que el projecte de Vicaris Episcopals, si s'havia de dur a terme, havia de ser per la via de nomenament.

4. La creació de Vicaris Episcopals de zones pot ajudar de manera decisiva a cercar allò que sembla més prioritari per a la vida de l'Església, que és tenir una tasca comunitària per realitzar. El paper del governant hauria de consistir en tenir o en cercar aquesta tasca. Després, en dirigir la comunitat cap a aquesta meta. Llavors té importància la línia democràtica de la col·laboració. El paper del governant hauria de consistir en aglutinar les forces existents a la base. La col·laboració es fonamenta en un doble joc: la postura del governant de cercar conjuntament amb la base la tasca comunitària i la voluntat de la base de posar les seves capacitats al servei de la tasca trobada.

MANUEL BAUZA

El Drach

OBJECTES TÍPICS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Un seguit d'interrogacions i dubtes

La reestructuració del govern de la diòcesi, que ha mogut el nostre Sr. Bisbe a publicar una lletra adreçada al clergat, als religiosos i organitzacions apostòliques, palesa una preocupació i unes bones intencions de les quals ningú té dret a dubtar. No obstant, el projecte de l'elecció d'uns vicaris episcopals, tal com es presenta en l'esmentada carta, planteja un seguit d'interrogacions i dubtes que, si més no volem, senyalar aquí, bo i reco-nexent el perill de ser simplistes.

Primer ens sembla que la preocupació jurídica per la recta ordenació del govern diocesà preval sobre les necessitats concretes de la comunitat cristiana, força allunyada normalment d'aquells afers que es forgen i es decideixen «des de dalt». Si per una banda hi ha un manifest desig de descentralització de l'autoritat episcopal per mitjà dels vicaris episcopals, hi ha també el temor de que aquests assoleixin massa autonomia, fins a convertir Mallorca en un conjunt de «microdiòcesis». Quant a llur elecció és ben clar que pertany «a la personal i exclusiva responsabilitat del Bisbe». Però llavors, quin sentit té consultar a la comunitat diocesana i que aquesta suggereixi noms de candidats?

No fóra més convenient, doncs, i fins i tot més conforme amb la línia democràtica de la descentralització, manifesta en la carta, que el Poble de Déu prengué part activa i decisiva en l'elecció? És clar que això suposa una sensibilitat en la gent que no té, potser perquè tampoc ens ha interessat massa que la tingui.

RAMON RIBERA

Articles d'organització i d'arxiu

VASCOBRES
VASCONGADA DE SOBRES Y BOLSAS, S. A.

MANUEL VILANOVA FIOLE

Gumersindo, 85-87 Tel. 29 30 18 Palma de Mallorca

Subministració de papereria

Al servei del poble mallorquí

Per mi és quasi desconeguda aquesta realitat de divisió d'una diòcesi en zones; per tant, davant aquest projecte de divisió i al mateix temps de nomenament de Vicaris Episcopals; sé ben poc què dir-hi. Certament no tenc prou elements de judici a favor ni en contra d'aquesta realitat.

Quant a la forma d'elecció dels Vicaris Episcopals, em sembla bé que el Bisbe es reservi els drets de nomenament perquè es tracta del seu equip de govern i de treball, però aquests Vicaris han d'estar al servei del poble, per tant crec jo que l'opinió del poble, senzilla i seriosa, ha de pesar molt per al Bisbe. Si no és així, potser serà un equip al seu gust, però possiblement no al servei d'aquest poble mallorquí.

MARGALIDA MOYA

L'exemple d'un equip ben unit

Podem analitzar la proposició del Sr. Bisbe desde tres punts de vista

A) DEL MATEIX PASTOR.

Creim sincerament que saber repartir treball i responsabilitat és un art difícil, però que dona al governant molt bon resultat, tant per l'eficàcia que té com pel desgat que evita en el qui comanda. Sempre suposant que encerti en elegir l'equip.

B) DELS IMMEDIATS COL.LABORADORS SEUS —sacerdots, religiosos, religioses— per força ha de ser profitós:

1) Se sentiran més units al seu Pastor, que mitjançant els seus Vicaris, podrà fer acte de presència enmig d'ells.

2) Les consignes de l'Equip de govern es faran més complicadores, perquè moltes voltes partiran de la mateixa base, que descobrirà necessitats i solucions als Vicaris en les seves visites.

3) Altrament es veuran compromesos els preveres i la resta de col.laboradors davant una visita més propera del Vicari de la seva Zona i aquest urgirà amorosament i ajudarà als qui vagin menys lleugers en la marxa de la Diòcesi. No hi ha dubte que la seva comprensió fomentarà la iniciativa fecunda i la confiança farà que el treball sia més agradós.

C) DEL POBLE DE DÉU.

1) Sentirà més aprop el Pastor.

2) Tindrà el goig d'haver contribuït a l'elecció de l'equip de govern de la Diòcesi.

3) Li serà més fàcil fer conèixer les vertaderes necessitats, perills i anhels, que ell sent i a voltes resten ignorats pels superiors.

En una paraula, la Diòcesi, amb un equip de govern ben unit i compenetrat, que tengui esperit sobrenatural, en rebrà un exemple tan gran i tan necessari, que encara que només fos això, ja ens podríem donar per satisfets, ja que aquest exemple mourà més que moltes pastorals i sermons.

I si es posa el dit dins la llaga i, sens parar, es fan progressos pràctics, la confiança de tots ens conduirà a la reconciliació, a la renovació i a la conquesta més fonda del Regne de Déu.

BARTOMEU MARTORELL

Intent vàlid i necessari

Ja que estam enclosos a Mallorca —i no solament a nivell diocesà o cristià—, en un cercle viciós, crec que davant l'intent de crear unes Vicaries episcopals, la primera pregunta és aquesta: si tal projecte és vàlid o no per a trencar aquest cercle. I la segona seria si l'intent és capaç d'anar obrint aquest cercle —amb la pedagogia que sigui!— fins arribar a crear comunitat (entre tots o «quasi» tots).

Crec que és un intent vàlid i necessari. I, al meu parer, no val la postura de fugir-ne.

Ara bé, davant aquest fet, em deman si tenim la capacitat mínima (almanco!) d'arribar a un nivell de corresponsabilitat —a tots els nivells!— per tal de no avortar aquesta passa envant.

A nivell sòcio-polític crec que també serà molt bo presentar una realitat en què es reflectesqui una autoritat en corresponsabilitat i que aquest equip de govern tengui realment una imatge democràtica.

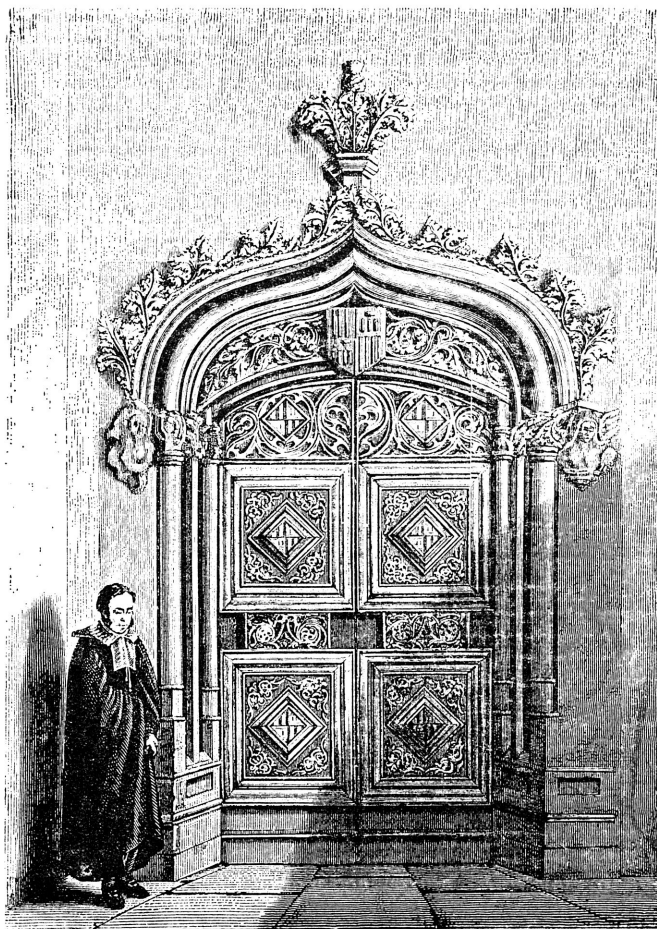
ANTONI GARAU

Els premis «Ciudad de Palma»

per Llorenç Capellà

Els premis «Ciudad de Palma» s'han concedit un any més i potser aquesta darrera convocatòria hagi estat una de les menys comentades, si descomptam la mica de rebombori que provocà la concessió del premi de periodisme. Fou un **affaire** desagradable. Un més dels que solen provocar les decisions dels jurats i que aconseguen allunyar-me, gairebé de manera definitiva, d'aquest món de premis, competicions i vanitat ferida o satisfeta, segons rutlli la cosa. De tota manera l'escataineig no afectarà en res l'ensopida marxa dels premis, encara que Gafim afirmi que les rabioles dels no premiats ajuden a mantenir el seu interès i popularitat. Potser, però ho pos en dubte. Els «Ciudad de Palma» són poc coneguts i, nogensmenys, tenen una grapada d'agraviats. Si no vaig errat, Blai Bonet és un dels escriptors disconformes amb ells i crec haver llegit que mai no s'hi presentaria. Com en Blai, repetesc, n'hi ha d'altres; però, també, per què negar-ho?, hi ha tot un exèrcit de poetes i narradors que se presenten dues i tres vegades; tota la vida si és necessari, amb tal de mantenir l'esperança de la definitiva consagració ciutadana. Aquests, sens dubte, mereixen un premi especial. Per exemple, patena de bronze als cinc anys de presentar-s'hi; patena de plata als deu i d'or quan fossin capaços de demostrar la seva participació al concurs al llarg de vint-i-cinc anys. Algú hi hauria que lluiria el pit ple de patenes i almanco podria prendre part en qualque processó, convençut del seu triomf en la vida.

De tota manera, i com assenyala a les primeres ratlles de l'article, la darrera convocatòria no ha estat de les més brillants. D'uns anys ençà els «Ciudad de Palma» van esllanguint-se i si no posam esment a les causes que provoquen tal fet, es moriran de tristor i d'indiferència. Record una de les primeres pel·lícules d'en Marsillac. Era en blanc i negre, però semblava en gris. Al protagonista li robaven l'abric una nit d'hivern i s'enma-

La nostra cultura contempla, com en nom del poble que l'hauria de mantenir, s'obsequia a la ben alimentada cultura castellana.

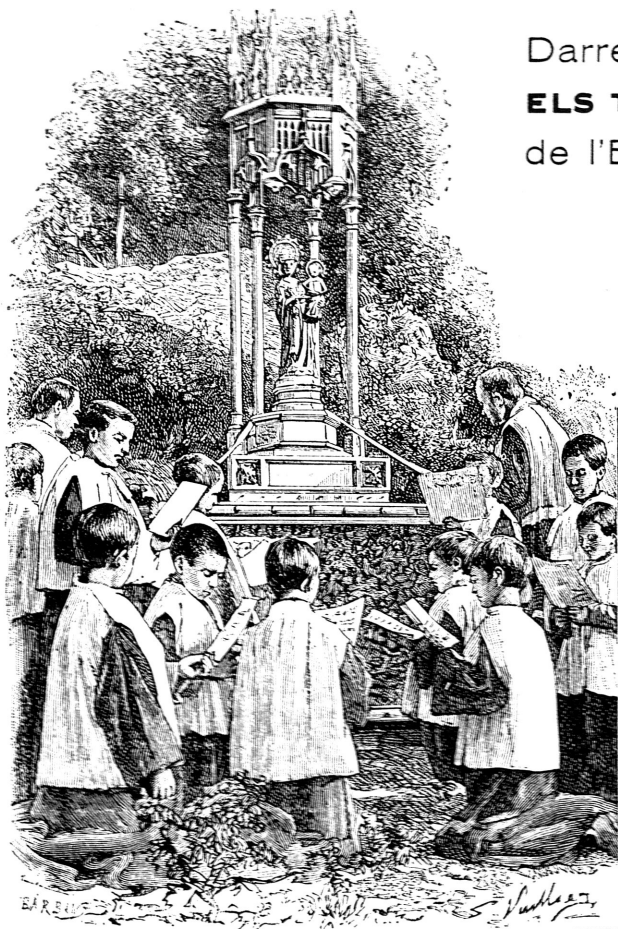
laltia de fred, assegut a la branca d'un portal, sense que ningú li allargàs la mà. Si hagués estat metge, hauria certificat mort per indiferència. Doncs, bé, als «Ciudad de Palma» em sembla que els passarà una cosa semblant, malgrat les injeccions que en forma d'increment monetari reforcen els diversos premis. No deixa d'ésser curiós que essent un dels premis més ben dotats econòmicament entre tots els que es concedeixen als Països Catalans, si-

guin també uns dels menys coneguts. Encara que aquest fet potser sigui simple qüestió de promoció. Avui en dia la promoció és indispensable. Em contava un dels cantants joves que apareix amb més freqüència en els **hit-parades** nacionals, que s'havia inventat una història d'amor de la qual ell era el protagonista, amb tal de promocionar-se. Els «Ciudad de Palma», evidentment, haurien de plantejar-se la promoció des d'un altre caire molt menys espectacular, però en tot cas, seran els organitzadors els interessats a trobar-lo.

Al marge, però, de l'esmentada promoció, cal dir que el plantejament dels premis falla per la base. Els premis, malgrat les fortes quantitats destinades a premiar obres escrites en llengua catalana, gaudeixen d'una indiscutible fama castellanista i això és un inconvenient greu, arribada l'hora d'interessar al mallorquí. Que un senyor de Logronyo guanyi un «Ciudad de Palma», mereixia una ovació del generós poble illenc, quan el premi es concedia en el transcurs d'un sopar públic. La gent, quan té las galtes enceses, sol ésser afectuosa; però ara, quan els premis han prescindit de tota ostentació,

el premiat de Logronyo es troba més sol que la una. A més, es planteja aquí una qüestió de justícia: una cultura, la catalana, que està lluitant per sobreviure ofegada per una sèrie de problemes entre els quals es troba l'econòmic, contempla com en nom del poble que l'hauria de mantenir, s'obsequia a la ben promocionada i alimentada cultura castellana amb un feix de milers de pessetes anuals. La cosa és sèria i incomprendible, per tota aquella persona que viu allunyada de la nostra realitat. Francisco Umbral, fa un temps abandonava la seva magnífica ironia i es posava molt seriós per denunciar que el lèxic castellà comença a estar influït per paraules alienes. I estava sobrat de raó. Tenia tota la raó. La mateixa que m'assisteix a mi quan deman una total ajuda a la nostra cultura, amb tal de permetre el seu normal desenvolupament. Per tal motiu, i deixant al marge altres qüestions bones de resoldre, aquest és el principal tret que cal fer al plantejament dels premis «Ciudad de Palma». Uns premis que s'esllangueixen, moren, encara que se'ls envolti d'unes molt anomenades «Jornadas Culturales».

LLORENÇ CAPELLÀ

Darreres novetats de la col·lecció
ELS TREBALLS I ELS DIES
de l'Editorial Moll:

FRANCESC RIERA MONSERRAT
**LES LLUITES ANTIXUETES EN
EL SEGLE XVIII**

Una narració històrica ben documentada i d'una gran riquesa anecdòtica.

GASTON VUILLIER
**LES ILLES OBLIDADES
(VIATGE A LES BALEARS)**

Traducció: Nina Moll. Pròleg: Francesc de B. Moll

Un llibre molt ben il·lustrat sobre les nostres illes tal com eren fa noranta anys.

LLIBRES MALLORCA Fortuny, 13 Palma

◀ Els blavets de Lluc, vists per Gaston Vuillier

per «CRÒNICA DE TRES»

El paradís de Tomeu Cabot. Palou abans de Palou

Premi «Ciudad de Palma 1973»

(Cercle de Belles Arts)

L'art és investigació i recerca. Sintetitzava la problemàtica d'una època en formes originals de llenguatge. El conformisme, aturar-se en conquestes assolides i assimilades, significa la caiguda dins el producte **pompier**. Ens sentim molt allunyats de l'alienació competitiva dels certàmens artístics. Els toleram només quan estimulen el desenvolupament d'una plàstica progressiva. Els rebutjam quan són una consagració del **kitsch**. Els concursos artístics de la nostra illa pertanyen, ara com ara, a la segona categoria.

El Premi «Ciutat de Palma» de Pintura —o «Pintor Antoni Ribas»— mai no ha acceptat que l'art és experimentació arriscada i incerta per camins desconeguts en renovació incessant. Ha preferit admetre i premiar, una vegada i altra, productes amables... i fòssils. Que se celebri en el **Cercle de Belles Arts** —veritable palau del **kitsch** autòcton— ens diu ben clar quin criteri l'informa. La mostra d'enguany arplegava teles de M. Navarro, R. Palou, N. Forteza, M. Canyelles, M. Vidal Riera, J. M. de la Fuente, F. Forteza, J. Rovira i d'altres representants de la pitjor matusseria pictòrica. I fins i tot en guardonà alguns amb medalles commemoratives; Es clar que els organitzadors no han tancat del tot les portes als artistes joves —G. Matas, A. Sanmartín, M. Martí...— i els han fet participar en el repartiment de distincions. El confusionisme eclèctic imperava. I ha estat sens dubte el desig de premiar una obra a mig camí entre la caleta i l'experimentació que ha determinat que el premi «Antoni Ribas» 1973 fos per a una obra de J. Alcon, **El fill de «ningú»**, on un fons informalista emmarcava uns rostres realitzats amb el més llepat figurativisme acadèmic. (Cfr. LLUC, gener 1973, pàg. 19).

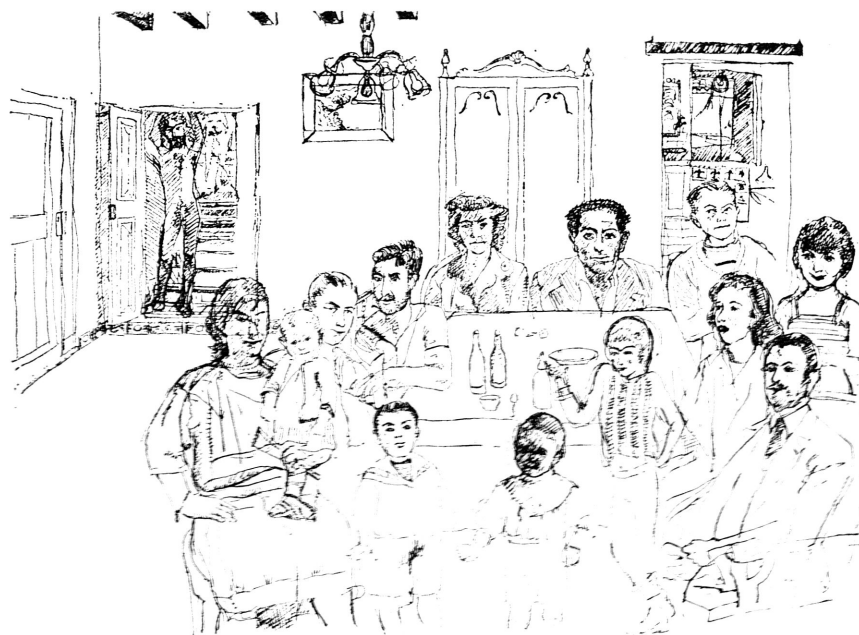
Només una revisió a fons d'aquest premi hi pot convocar un art actual i

vivent. Totes les formes artístiques —i no només la **pintura**— hi tendrien accés, des de les caixes d'irueste a les camises d'A. Terrades, des dels tallarins de paper de C. Bonnin als objectes de J. Palou. Un jurat de grans figures de la crítica plàstica —A. Cirió, V. Aguilera Cerni, S. Marchán...— establiria els criteris de selecció i atorgaria el premi a una obra veritablement significativa —problemàtica i llenguatge— dels temps actuals. Emperò, ai las!, somiam utopies... El premi «Antoni Ribas» continuarà essent un aplaudiment anual als productes **kitsch**.

Tomeu Cabot

(*Quatre Gats*)

Un cop i altre, des d'aquesta secció, hem anat detectant el sorgiment d'una sèrie de joves artistes mallorquins que imposen una nova fisonomia al panorama plàstic. Enfront del **kitsch** practicat pels fabricants de paisatges i marines d'una sòrdida i falsària placidesa —que el **Cercle de Belles Arts** acull generosament—, orquestats per tots els tòpics d'una crítica provincial i burgesa, enfront de tot això els nous artistes han intentat, enmig de gasetilles adverses i defugint la comercialitat fàcil, establir uns camins de recerca. En definitiva són l'art creador que respon a la nova societat mallorquina nascuda dels canvis estructurals imposats per l'allau turística. Els seus llenguatges no són necessàriament actuals, ni uniformes, ni el nivell de qualitat assolit és semblant en tots ells. Emperò corrents ja «històrics» com l'abstracció o el Pop Art conserven, a la Mallorca que aplaudeix els pastissos d'un Francesc Gaita, un poder detonant i revulsiu.

La plàcida joia familiar i intimista de Bartomeu Cabot (Dibuix, 1974)

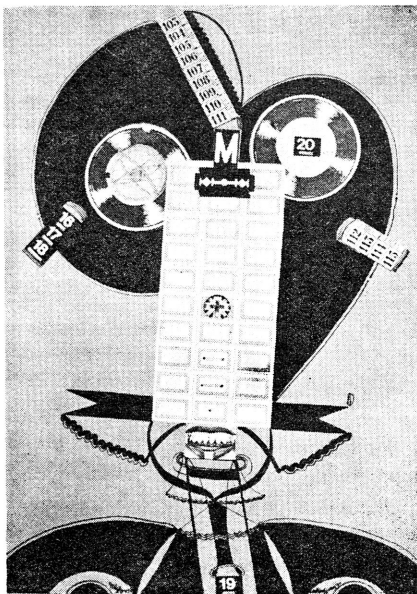
L'art jove s'estén, entre nosaltres, camins diversos des de l'expressionisme abstracte de Ramon Canet fins al Pop Art de Pere Buades (*) i Enric Irueste, des del surrealisme de Joan Palou fins a l'Art Pobre de Caterina Bonnín, des dels misticismes de Damià Jaume fins a les provocacions de Miquel A. Femenias... Ara Tomeu Cabot afegeix a la nostra pintura jove i dinàmica una nota d'un lirisme joíós amb la seva exposició a la galeria **Quatre Gats**.

BARTOMEU CABOT I PERELLÓ.— (Ciutat de Mallorca, 1949). «El meu pare és picapedrer, de Bunyola, però establert a Ciutat des de fa molts anys. Vaig aprendre les primeres lliçons a l'Escola Pública **Santa Isabel**, en la meua barriada dels Hostalets, fins que als tretze anys vaig començar a fer feina ajudant a un corredor de comerç». Als quinze anys inicià els estudis de Batxillerat, nocturn, a l'Institut **Ramon Llull**. Actualment cursa el C.O.U.

La seva afició a la pintura data d'aquells quaderns escolars que s'agrajava d'omplir amb dibuixos de tota mena. L'exemple d'un germà seu, creador d'amables paisatges postimpressionistes, l'animà a seguir endavant. En 1962 féu un grapat de natures mortes i paisatges —olis sobre taula— dins aquest corrent, tècnicament rudimentaris però no exempts d'un toc poètic. En 1964 comença a pintar alguns retrats, assolint un lirisme serè i profund amb el **Retrat de l'infant blanc** (1964) i amb les **Figures a la platja** (1966), on la visió de la infància i la vellesa assoleix valors arquetípics, dins la línia dels ideals noucentistes establerts per Miquel Ferrà. Emperò el seu ingrés a Arts i Oficis, en 1964, li imposaria nous camins. Hi modelà amb J. Mir i hi dibuixà amb Bermejo i S. Cerdà. Els estudis en aquest centre, de 1964 a 1968, li feren lligar amistat amb els companys —Andreu i Esteve Terrades, Gerard Matas, Damià Jaume, Angel Sanmartín, Vicenç Torres, Miquel Cerdà, Caterina Bonnín, Valentí Castanyer, Miquel A. Femenias...— que, en converses i visites a exposicions, l'acostaren a un concepte més exigent del paper de l'artista. El càustic Miquel A. Femenias fou decisiu en aquest sentit. I així l'adolescent admirador de mediocres figures provincianes adoptà un posat crític davant els desfasats productes de R. Nadal, N. Fortesa, J. Ventosa... D'altra banda, en 1968, un viatge a París l'havia posat

(*) *Pere Buades i Geis*, Mallorca. Estudià disseny gràfic a Barcelona i Belles Arts a Lovaina. Treballà de grafista en agències de publicitat nacionals i estrangeres. És grafista de la I. M. A. S. de Miami. Exposà a Brussel·les i Lovaina, i del 1 al 15 de febrer de 1972 oferí una mostra dins la línia del **Pop Art** a la **Llibreria Tous**.

Un collage de Joan Palou: la desmitificació del rostre humà. 1969/70.

en contacte amb el món de Matisse, Picasso, Braque, Chagall, i amb bona part dels artistes actuals. El contacte amb les lliçons acadèmiques pesà, emperò, força negativament sobre el seu art: la senzillesa poètica esdevengué un monumentalisme cada cop més pretencios i vacu en les obres que van de 1967 a 1970. El servei militar imposà un allunyament temporal de les tasques artístiques i quan, l'any 1971, hi retornà, les actituds solemniales, les figures musculoses —amb remembrances del muralisme mexicà i dels historicismes de Vázquez Díaz— anaren transformant-se en personatges familiars, on el posat estàtic tradueix l'absència de totaangoixa davant el món; o bé el dinamisme joíós i lúdic dels grans murals sobre paper —fortament marcats pel vitalisme picassà amb pinzellades denses i enèrgiques a la manera de Van Gogh— on homes, dones, animals... juguen la festa del viure gojós i exultant. Aquesta visió del paradís vital culminà en un gran quadre de 1972 on tres figures humanes apareixen en primer pla dins un paisatge animat per un optimisme còsmic des del més petit bri d'herbei fins al rutilant Arc de Sant Martí. Quant al domini de l'anatomia humana li foren un mitjà eficaç d'aprenentatge els copiosos apunts presos a una Acadèmia de Nu que, en 1968, organitzà amb alguns companys d'Arts i Oficis.

De 1969 fins ara ha viatjat anualment a Barcelona per a veure pintura i enriquir les seves referències culturals. En 1972 intentà ingressar a l'E. S. de B. A. de Sant Jordi (Barcelona), però ho deixà córrer per la buidor que hi endevinà. En aquell mateix any viatjà a Madrid i per Europa: a

Amsterdam —on visità els grans centres d'art al llarg de dues setmanes— pogué conèixer àmpliament el Pop Art i l'Art Conceptual, admirant especialment les obres de Mondrian, Klee, George Segal i Frank Stella. En aquella mateixa gira visità també els centres artístics de Copenhaguen i Hamburg.

El món de Tomeu Cabot és un paradís suau, nostàlgic i antimecànic. El punt de partença d'una obra és sovint la recreació d'un motiu trobat fortuïtament en una revista —**El Tsar dins ca nostra** (1972) li fou suggerit per una fotografia de la família de Nicolau II en la revista «¡Hola!»—, en unes fotografies familiars —com l'oncle soldat o la primera comunió del pintor—, en una litografia horrendament kitsch del Cor de Jesús, en un cromó per a un àlbum esportiu... Una coloració delicada, suau, transparent ens fa arribar aquestes figures, escenes i paisatges desproveïts de tota agressivitat, amables fins a la tendresa. Quan Tomeu Cabot fixa el seu esguard sobre un grup de ciclistes no pensa en l'olimpisme cronomètric de Tokyo emmarcat per les gegantines construccions de Kenzo Tange, sinó en el velòdrom casolà d'una vila mallorquina on guaiten les figueres i ametllers, on els amics i familiars dels participants participen en la festa i es retraten amb els guanyadors. A l'estudi de l'artista hem vist alguns dibuixos d'infants que ell valora altament, fet que ens ajuda a entendre la joia elemental i directa de la seva pintura. Fins i tot les seves aportacions a una mostra experimental com **Ensenya 1**, naixien d'una actitud tendria i poètica: una **Finestra postissa** oberta sobre unes terres enlluernadores —l'Eivissa recorreguda en 1972 pel pintor— i una **Maleta** trobada al **baratillo** de Ciutat que ens ofereix sorpreses de benaurança. Allunyat de tot mecanicisme, de tota actitud cerebral, la joia plàcida i sensual de Tomeu Cabot recull, molt personalment, el missatge del Surrealisme: l'atzar, la màgia de la troballa sobtada és a l'inici del paradís de l'artista.

Abans de la mostra dels **Quatre Gats**, Tomeu Cabot era un pintor pràcticament desconegut. Al marge de la seva participació en mostres com el Certamen Internacional de Pollença o el Saló de Tardor —on fou ignorat pels jurats, admiradors d'obres kitsch—, havia participat només en algunes col·lectives: a Pollença (1966), a l'Hotel Melià (1968), al **Rincón del Artista** (1970) amb l'efímer Grup Bes, a la mostra inaugural dels **Quatre Gats** (1973) i a la mostra conceptual **Ensenya 1** (1973). La seva exposició —amb obres que van des de 1964 a 1974— ens permet copsar des dels inicis l'evolució de l'art d'aquest poeta de la joia vital i de la tendresa oculta en les terres i en els éssers encara no anorreats per la massificació i la cibernètica.

Joan Palou

(Ariel)

Heus aquí una mostra **retrospectiva** de Joan-Josep Palou i González, un jove artista —nasqué a la Ciutat de Mallorca l'any 1953— comentat ja des d'aquestes pàgines (*) com un dels representants més sòlids de l'actual renovació plàstica a Mallorca. Al marge de tot ensenyament acadèmic —per a què acadèmies?— i amb una intuïció sorprenent ha evolucionat constantment fins a un abstractisme cada cop més sintètic i geometritzant, en un camí remarcable per la coherència de les seves etapes. Les obres exposades a **Ariel** abasten bona part de la seva producció de 1967 a 1970. La producció anterior a 1967 fou gairebé completament destruïda per l'artista en una radical autocrítica. Aquestes obres desaparegudes, veritable **prehistòria** de Joan Palou, eren —en una etapa primera— cossos i cares a bases de cilindres, a la manera de Léger, i després pràctiques d'expressionisme abstracte, fetes amb procediments que recorden els mètodes de Pollock: sobre els quadres estesos per terra Palou hi llençava la pintura directament dels pots, i després l'escampava amb una brotxa en actes d'incontrolat gestualisme.

En 1967 practicava uns rostres més o menys figuratius que desfeia amb taques o amb excrecències. Obsessionat per l'anorreament de la representació humana arribà a fer una sèrie destructora: **Atac de llepra n.º 1, Atac de llepra n.º 2...** A vegades l'enderrocament de les imatges no es feia ja amb mètodes pictòrics sinó amb l'esqueixament físic del paper o la tela, acte heretat en part de la música de Frank Zappa on les peces clàssiques esclaten de sobte en un desafinament o en una interpretació insòlita. La pràctica del **collage** culminà l'anorreament dels figurativismes expressionistes. La plàstica de Palou integrava amb el **collage** elements de la realitat que li obrien noves possibilitats. El rostre humà esdevenia quelcom susceptible d'ésser reproduït amb elements típics de la societat de consum: segells, etiquetes, xifres, lletres, fragments de la premsa gràfica... Fins aquí la mostra d'**Ariel**. Després Palou es llençà a un superrealisme màgic fet de formes d'un organicisme elemental, violades sobre fons monocroms, o a l'exercici d'un collage absolutament allunyat de tota figuració. Actualment practica una abstracció derivada del despullament dels elements orgànics reduïts ja a formes geomètriques. Palou ja no representa la vida primària de la cèl.lula, amb els seus moviments convulsius i irregulars, sinó la trajectòria del diàbolo inflamada sobre el fons negre del no-res.

«Crònica de Tres»

(*) Vegeu «Lluç» (juny, 1973) p. 160.

La Delegació de

l'Editorial Casals, s. A.

anuncia els seus
textos de

E. G. B. - BUP - COU

Magatzem:

C/ Sant Alonso, 8

Despatx:

C/ Joan L. Estelrich, 34, 2. on A

Tel. 22 43 84

CIUTAT DE MALLORCA

Última Hora

El diari del
capvespre

Degà de la
premsa
mallorquina

LLIBRES

SALA PELAIRES: Edicions d'art?

A Mallorca la **Sala Pelaires** és, sens dubte, el centre d'art més avançat, actiu i dinàmic —potser no tan obert com voldríem als artistes autòctons veritablement creadors. Emperò ara no es tracta de fer una ressenya de les exposicions que hi hem vist al llarg de 1973 (*). Ens interessa, tan sols, destacar un fet, aparentment marginal, de les seves activitats que és de gran importància per a la informació sobre l'art d'avui a la nostra illa: l'edició d'uns catàlegs sovint modèlics en text i imatges.

I és que no és fàcil, a Mallorca estant, d'obtenir una bibliografia adient per a seguir i comprendre la problemàtica de l'art últim. No parlem, endemés, de consultar revistes especialitzades en aquest gènere, cosa utòpica amb les nostres paupèrrimes sales de lectura pública. Per això els acurats catàlegs de la **Sala Pelaires** són, ara i aquí, un valuós i indispensable mitjà informatiu. Si ens hem pogut adonar de la significació dels acers impecables de Joan Fontanals no ha estat precisament llegint el text del catàleg de l'admirable crític Alexandre Cirici? El poeta dels inventaris quotidians, Vicent Andrés Estellés, no ens hi ha fet penetrar dins la problemàtica de les obres de Boix, Heras i Armengol? Hi ha, és clar, errors com són les allaus verbals de vacus pseudotrascendentalismes de Blai Bonet sobre John Ulbricht, però el balanç és certament positiu: les **edicions d'art** d'aquesta galeria són un dels escassos instruments formatius potables de què disposam a Mallorca.

Si la imaginació moguéss les directrius de les nostres biblioteques, tendrien elles prou esment de col·leccionar aquests catàlegs que ens donen unes referències al dia de les arts plàstiques, en comptes d'omplir prestatges amb pomposos volums dels C. Areàn, J. Camón Aznar, J. A. Gaya Nuño i altres representants d'un concepte de l'art desfasat i fòssil.—«**CRONICA DE TRES**».

(*) La Sala Pelaires, durant l'any 1973, exposà obres de Joan Fontanals, José Hernández, Boix / Heras / Armengol, Joan Miró, Antoni Miralda, Agueda de la Pisa, José Abad, John Ulbricht...

«El Retaule del flautista», a Menorca

per IGNASI MASCARÓ

L'obra de Jordi Teixidor, tan ben acollida arreu dels Països Catalans, es va estrenar a Ciutadella el passat 4 de Desembre amb un èxit del tot sorprenent. Mesos de representacions a Catalunya, i després al País Valencià i Mallorca, feien més exigent la tasca d'un improvisat grup d'aficionats que, sota el nom de la Companya «Delfin Serra», legalment constituïda però actualment inexistente, s'havien embarcat en una empresa de gran volada.

El Retaule del Flautista és el fruit d'una difícil gestació de sis mesos. Tot començà una vetlada d'estiu a Ciutadella, a una trobada d'amics. Hi havia ganes de fer qualque cosa, d'aprofitar el temps lliure, entre els nòmades estudiants, de fer retre al màxim uns mesos privilegiats de vacances. Es va llençar una idea agosarada, en pocs dies ens hi vam engrescar tots: recerca de personatges, lloc d'assaig, la música, els permisos, etc.

Les representacions de l'obra, cinc, només cinc, essent el nostre objectiu —es representa per al públic— han estat també una interessant experiència de grup. Cinc representacions i sis mesos llarguets de trobada col·lectiva, d'eufòries i desànims. De tots els participants, molts que abans no es coneixien, ni mitja dotzena havien fet teatre anteriorment. Aquest fet, un que ho deixa i un altre que comença, les cançons en grup, l'assistència, un munt de petits problemes que pesaren damunt el darrer mes de treball: el muntatge, el vestuari, la quies-

ció econòmica, la propaganda, la incerta espera del permís, l'assaig general davant els censors —no oblidaren aquesta prerrogativa—, els nervis i finalment l'estrena.

Hi anàvem amb por, no de fer el ridícul, simplement de fer-ho malament, perquè potser ja n'havíem parlat massa. Els qui havien vist l'obra més enllà de la mar estaven a l'aguait, l'empresari jugava a veure venir i el president de l'entitat cultural que cedia el teatre es jugava un nom.

La sorpresa va venir en el primer quadre. El públic, que omplia la sala, sintonitzava, reia, captava la farsa en la seva realitat, aplaudia. Era el cop d'ànim tan necessari. Ja al final, s'aixecava de les butaques i aplaudia al ritme de la música.

Se'n parlà per tot el poble. L'endemà no hi va haver entrades per a tots. Sense reserves, no es tractava d'un èxit apoteòsic, allò que en diuen *un acontecimiento teatral*, sinó d'un èxit popular. La comprensió d'una obra picant a l'abast de tothom i superant la picantor *spanish* d'un *streak-tease* mal fotut; era una farsa política. Ben fàcil de comprendre, perquè tothom, amb més o menys profunditat, és capaç de veure-ho, identificar el que s'esdevé dalt i baix de l'escenari amb el que passa al carrer, cada dia.

Es després que el grup és capaç d'analitzar degudament les característiques d'una obra, la incidència de la qual resultava abans imprevisible. Alguns aspectes formals són ben clars; l'obra, plàsticament, era gairebé una no-

vetat, donada la quantitat i el color del teatre que han vist els menorquins. Les tècniques teatrals no-realistes, tan normals avui en dia, ajuden, sense dubte, l'expressivitat d'un text explotat al màxim. Sense la preocupació pel detall d'ambientació, superflu, i sense necessitat de grans interpretacions simbòliques del muntatge. Podem creure que representacions d'aquest tipus afavoreixen l'educació d'un públic consumidor de les tècniques de teatre ancestral.

De tota manera, això tot sol, no pot explicar l'èxit, perquè teatre d'avantguarda no vol dir teatre popular; cal veure-ho en dues notes, les que, d'altra banda, donen validesa a l'espectacle: una obra divertida i plena de contingut: aspectes de l'estructura de la nostra societat, els interessos econòmics, el poder polític segregació de l'oligarquia, el joc de pressions, l'Església, etc., en una simpàtica ambientació medieval —no podia ser d'altra manera— i presentat d'una manera molt atractiva, àgil, per la situació còmica, l'acudit graciosos, la caricatura i tota l'exageració que permet una farsa, recolzat amb una bona música. Tot contribueix a sullevar la sensibilitat i fer bategar el cervell, sense caure en la fredor d'un cert teatre de propaganda o en l'evasió de l'espectacle tradicional, *regional* o *madrialeño*.

L'interès dels menorquins pel teatre és molt remarcable, deixant a part una especial afició a la sarsuela i al cant en general que demostren el gust pel *gran spectacle*, en certa manera una compensació de l'esperit provincial. Les companyies menorquines, que en altre temps conegueren èpoques d'esplendor, representaren sempre o bé el teatre costumista, regional, o bé *el gloriós teatre castellà*, amb inclinació pel tema religiós; entre i entre, algun acte sacramental que marca època (el gran muntatge de *La Cena del Rey Baltasar* al mig de la grandiosa plaça del Born de Ciutadella). Des de fora, esporàdiques representacions de prestigioses companyies que om-

plen les sales en gran part gràcies al divisme de l'autor o de l'actor.

Darrerament assistim a les representacions de la companyia *Nura* que no signifiquen cap evolució de la línia d'abans, tot i basant-se en autors actuals. Finalment, hem d'esmentar els esforços de la *Companyia de St. Miquel* per crear un teatre infantil. Quant a muntatges avantguardistes es poden destacar *Macrocosmos* i *Muntatge poètic*, molt vàlids de plantejament però d'un abast molt limitat.

Podem creure, idò, que *El Reataule del Flautista* pot contribuir a donar un pas vers un nou llenguatge teatral i que a la vegada rep una acollida popular.

Això és així, com ho van demostrar un caramull d'anècdotes i comentaris que donaren fe de l'eficàcia de l'obra. A Maó, alguns representants de la milícia abandonaren la sala al descans; curiosament a Ciutadella, on prolifera el clergat, ningú, que sapiguem, se sentí ofès per la inefable figura del Reverend Grundig, inquisidor

avant la lettre. Deu ser que aquest personatge ja no és identificable o que avui dins l'Església hi cap tothom. De l'autoritat en sabem poca cosa, sols d'un exbatle que va dir: *Aquí n'hi ha per a tothom*; i d'un vassall que deia: *Aquí he vingut a sentir el que jo no puc dir*.

La història acaba amb la prohibició governamental després de la cinquena representació. Hi havia el projecte de continuar, per tot on fos possible, la representació. Definitivament duim una mala temporada. Vet aquí la llist

ta: l'actuació de Raimon, que a la setmana següent cantà al Romea de Barcelona, la conferència de Vázquez Montalbán. Eren els dos primers actes organitzats per la recent Delegació d'Obra Cultural a Menorca. Ara la negativa, en bloc, del cicle de conferències sobre teatre (Xavier Fàbregues, Jordi Teixidor, Ricard Salvat, Martí Olaya, Puigserver, Jaume Vidal Alcover)

Informe sobre urbanització a l'albufera del GRAU (Menorca)

De l'**Oficina d'Informació urbanística** del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, hem rebut una nota, signada dia 28 de gener proppassat per Guillem Oliver i Sunyer. N'extractam el contingut per informació dels nostres lectors.

L'autor de la nota, després d'una notícia, publicada a **Diario de Mallorca** (21 gener 74), visità l'Albufera del Grau on hi comprovà: 1) l'existència de milers d'aus, que no es troben a altres llocs de Balears, el que demostra la seva **importància ecològica**; 2) un **paisatge verament extraordinari**; 3) unes obres d'urbanització en tota la zona, amb vies asfaltades, rodells de conducció elèctrica, caixes de comptadors i, almanco, una clavaguera que arribava a les aigües. La col·locació de moltes caixes d'empuladures elèctriques palesa el plantejament de parcel·les; i 4) obres d'edificació.

Després de consultar els arxius, hom se n'adona que, ni a nivell de projecte d'urbanització, ni de Pla parcial o general, no hi ha un planejament vigent aprovat en els terrenys de la vora de l'Albufera. Aquests terrenys, doncs, han de ser qualificats com a rústics, i les dites obres, de clara intenció urbanitzadora i immobiliària, **serien clandestines** i, segons aquesta intenció, les llicències atorgades serien indegudes, puix només podrien ser con-

cedides per a obres rurals, la transformació de les quals és manifesta.

Cal puntualitzar que, encara que aquests terrenys figurin en un Pla Provincial senyalats amb una possible urbanització, això no implica gens ni mica:

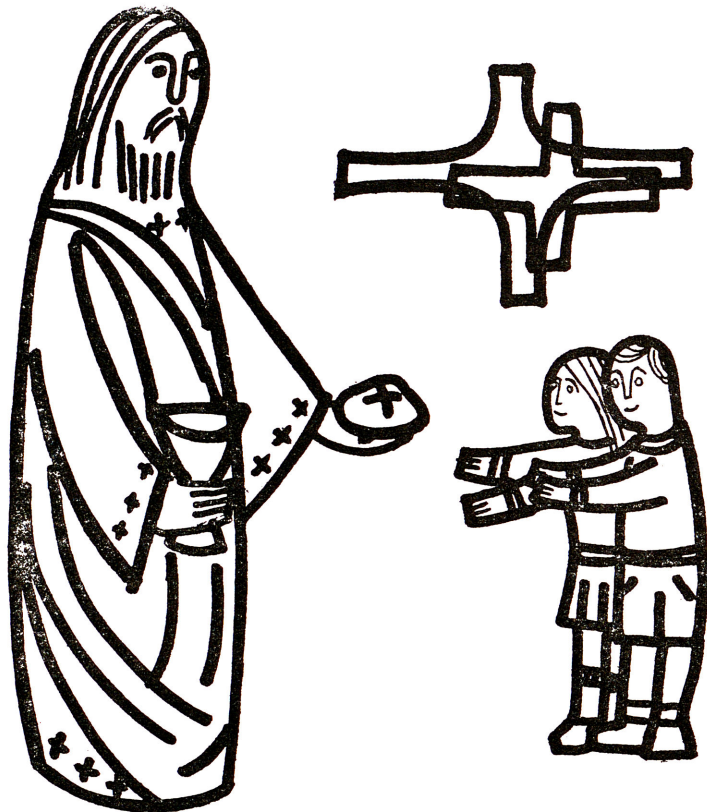
1) Que siguin una reserva urbana.

2) Que en el proper planejament hagin de ser grifiats com a reserva urbana, ja que a) les xifres òptimes i màximes de població turística del Pla Provincial plantegen necessitats de sòl urbà molt inferiors a les grifiades en el pla esmentat, i per això b) hom ha d'interpretar que el Pla Provincial només senyala la possible ubicació en una part d'aquests terrenys de possible urbanització, i no en la seva totalitat, de les reserves urbanes necessàries i possibles a nivell de Pla General.

CONCLUSIÓ: Sembla evident la intenció d'enfrontar l'Administració i tot el poble balear amb la política dels fets consumats. Aquests suposen no solament un desenvolupament urbà sinó la destrucció d'una de les reserves més importants des del punt de vista del paisatge i de l'ecologia del Mediterrani occidental. Això suposa, endemés, la pèrdua d'un dels possibles millors atractius turístics de Menorca, en benefici d'alguns pocs.

PARES, EDUCADORS!

feis que els nins es preparin
en la nostra llengua
a participar de l'Eucaristia

ORACIONAL

Demanau aquest llibret a

DELEGACIÓ DE CATEQUESI
(c/. Seminari, 4 Palma de Mallorca)

Banderins SALMA

Escuts, insígnies i calcomanies

Eusebi Estada, 150-2.^{on}-1.ª Telèf. 25 26 33
PALMA DE MALLORCA

Taller Mecànic FILLS DE JACINT SOBERATS

Venda de Motors i Bombes **Guarch**
Major, 45 - Tel. 85 - SA POBLA

COSES
d'AVUI

Una que hi devia ser...

Tothom sap que des del gener de 1965, en què s'implantà l'ús del vernacle en la litúrgia, a Mallorca s'han dit poques misses en el nostre vernacle —el mallorquí— i moltes en el vernacle de Jaén.

Consecutivament a l'admissió de la llengua del poble, s'han anat introduint en la missa altres innovacions. Una d'elles és la de poder combregar prenent l'hòstia amb la mà i duent-se-la a la boca el mateix combregant. Qui ho vol fer així, l'hi fa, i qui prefereix rebre l'hòstia en la boca de mans del sacerdot, la hi rep.

Sembla que és un detall de poca importància. Però hi ha gent que s'ho pren molt a les dents i no pot sofrir això de rebre l'hòstia dins la mà.

L'altre dia assistírem a una escena de nerviosisme alarmant, per aquesta qüestió tan simple de gust personal i de llibertat individual.

Era a una de les poquíssimes misses que es diuen en mallorquí, a Ciutat. Ve el moment de la comunió. Una senyora mena un nin i s'acosten, ella i ell, a l'altar. La mamà empeny el nin, el situa davant els feels que esperaven, i ella queda darrere per donar-li instruccions. Les hi dona en foraster, dient-li enèrgicament:

—*Abre la boca, ¿eh?*

El nin diu tímidament: —*Sí...*

La mamà insisteix resoltament:

—*Tiene que dártela en la boca...*

El nin fa que sí, amb el capet.

Ella acaba, amb una frase lapidària:

—*Tiene que dártelo como lo dio Jesucristo!*

Ben igual que si ella hagués estat present en el cenacle i pogués certificar que Jesús havia donat de boca en boca, als apòstols, el tros de pa que tocava a cadascun.

I encara seguí murmurant:

—*Esa rebeldía...!*

La primera cosa que pensàrem, va esser: Si aquesta senyora pot anar a cinquanta misses que es diuen en castellà, ¿per què ha d'anar a una de les poquíssimes que es diuen en mallorquí? Si no és per fer protesta i escàndol... I la segona cosa: el dia que el nin es faci gran, estarà fart de sentir la corneta d'ordes d'una mamà tan imperiosa, i probablement no voldrà rebre la comunió ni en les mans ni en la boca.

TIRANT LO NEGRE

MONOGRAFIES

1. **BARTOMEU BARCELÓ I PONS**
El segle XIX a Mallorca (Exhaurit)
2. **JOSEP MARIA LLOMPART**
Joan Alcover 15 pts.
3. **GUILLEM ROSSELLÓ i GABRIEL LLOMPART**
Prehistòria i Protohistòria de les Balears. 40 pts.
4. **GABRIEL CORTÈS**
Pintors i poetes davant el paisatge de Mallorca. 20 pts.
5. **JOSEP MELIÀ**
El Dret Civil de les Illes 40 pts.

6. **LLUÍS GARCIA i VÍCTOR GARAU**
La llengua i l'escola a les Balears 50 pts.

7. **VICENÇ M. ROSSELLÓ**
Prehistòria de l'aviació a Mallorca

OBRA CULTURAL BALEAR

Vicenç Mut, 3, Pral. 2.^a

Tel. 22 48 91

PALMA DE MALLORCA

A Banca Catalana no us haureu d'esperar mai durant un cigarret sencer.

A Banca Catalana apreciem al màxim el vostre temps. En cap de les nostres oficines no us haureu d'esperar gaire temps per a efectuar totes les gestions que us calguin.

Creiem en la mecanització tant com en el valor del vostre temps

i del nostre temps. Això no obstant, quan ho cregueu necessari, podem fumar plegats un paquet sencer.

BANCA CATALANA

Voluntat de renovació i de servei.

